Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 234 (14039) | 1975 оной октябриин 5, воскресени | Сэн 2 мүнгэн.

ГАБЬЯАТА АЖАЛДА — УЛААН ТУГ

...публика дотороо эрхимлэжэ ябаһан комбайнер...дай, ороопо зөөжэ байһан жолоошодой, нама...паар ехээр хахалһан тракторисгнуудай хүндэ...э КПСС-эй райкомуудай, колхоз, совхозуудай ...шалгаар газетэдэмнай табан хоног бүхэндэ нэ...даа Улаан туг үргэгдэнэ. КПСС-эй XXV съез...хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ ...шадай тоодо оруулагдаһан эдэ механизатор...дай хүндэлэлдэ Улаан туг үргэгдэбэ.

...носов **Николай Константинович** — Хяагтын ай...ай Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой комбайнер ...гектар амяарлан хадаа, 6480 центнер таряа ...ө.

...носов **Федор Иванович** — Хяагтын аймагай ...журовай нэрэмжэтэ колхозой комбайнер 121 ...ар амяарлан хадаад, 5930 центнер таряа ху...гаа.

...носов **Николай Иванович** — Хяагтын аймагай ...журовай нэрэмжэтэ колхозой комбайнер 103 ...р амяарлан хадаа, 5.434 центнер таряа сохёо.

...Шадрин **Пантелеймон Васильевич** — Хяагтын ...агай Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой комбай... 120 гектар амяарлан хадаа, 5188 центнер ...а хуряагаа.

...Назимов **Изосим Михайлович** — Хяагтын айма... «Дружба» колхозой жолоошон «ГАЗ-53» авто...шинаар комбайнуудһаа 12500 центнер таряа ...өө.

...Кузьмин **Яким Иванович** — Хяагтын аймагай ...дина» колхозой комбайнер 8740 центнер таряа ...агаа.

...Серебренников **Иван Дмитриевич** — Хяагтын ай...й «Родина» колхозой комбайнер 7331 центнер ...а сохёо.

...шков **Прокопий Михайлович** — Хяагтын айма... «Родина» колхозой комбайнер 6725 центнер ...а хуряагаа.

...арников **Владимир Федорович** — Хяагтын ай...й «Родина» колхозой комбайнер 6432 центнер ...а сохёо.

...ридонов **Яким Викторович** — Хяагтын айма... «Родина» колхозой жолоошон комбайнуудһаа ...8 центнер таряа зөөгөө.

...томанов **Николай Иванович** — Хяагтын айма... «Родина» колхозой жолоошон комбайнуудһаа ...) центнер таряа зөөгөө.

...рмаев **Бубей Хуриганович** — Баргажанай ай...й Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой комбай... 7750 центнер таряа сохёо.

...липпов **Федор Мартемьянович** — Загарайн ...ай «Гигант» колхозой комбайнер 5040 цент...таряа хуряагаа.

...тяев **Георгий Перфильевич** — Загарайн айма... «Гигант» колхозой комбайнер 5.000 центнер ...сохёо.

...заков **Александр Гаврилович** — Зэдын айма... Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой комбайнер 7204 ...нер таряа хуряагаа.

...тыпов **Цыдып Доржиевич** — Яруунын айма... «Комсомольский» совхозой комбайнер 5489 ...нер таряа хуряагаа.

...телкин **Александр Александрович** — Зэдын ...гай Борьёогой совхозой комбайнер 8 мянган ...нер таряа сохёо.

...осеев **Евгений Петрович** — Зэдын аймагай ...нэй нэрэмжэтэ колхозой комбайнер 7229 цент...таряа хуряагаа.

...дуров **Евгений Владимирович** — Борьёогой ...хозой комбайнер 5300 центнер таряа хуряагаа.

...дуров **Владимир Цыбденович** — Борьёогой ...хозой комбайнер 5137 центнер таряа сохёо.

...ышев **Владимир Андреевич** — Борьёогой сов...комбайнер 5500 центнер таряа хуряагаа.

...ястай бэрхээр ажаллажа ябаһан механиза...рнуудта — алдар соло!

...СР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

...ФСР-эй ГАБЬЯАТА УРАН ЗУРААША ГЭҺЭН ...ҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ А. Н. САХАРОВСКАЯДА ОЛГОХО ТУХАЙ

...ет уран зурагай искусствын талаар аша габьяатай ...айнь түлөө Буряадай АССР-эй уран зурааша **Са...ская** Александра Никитичнада **РСФСР-эй габьяата ...рааша** гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ М. ЯСНОВ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь Х. НЕШКОВ.

...сква, 1975 оной октябриин 3.

...ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

...СПУБЛИКЫН ГЭГЭЭРЭЛЭЙ БА ТЕХНИЧЕСКЭ МЭРГЭЖЭЛ ОЛГОДОГ ҺУРАЛСАЛАЙ ...ДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-ЭЙ ...ОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

...у үетэниие һургаха, коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ ...аша үрэ ехэтэйгээр ажаллаһанайнь түлөө Буряадай ...эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй гра...** шагнаха:

...ева Мария Семёновна — Хурамхаанай аймагай ...ын дунда һургуулиин багша.

...к Михаил Семёновичые — Прибайкалиин аймагай ...аевска дунда һургуулиин директор.

...рева Зинаида Бураевнае — Баргажанай ай... Баян-Голой дунда һургуулиин һуралсал-хүмүү...н талаар директорэй орлогшо.

...кова Людмила Ивановнае — Загарайн аймагай Шэнэ...дунда-һургуулиин эхин классуудай багша.

...нова Бэлла Николаевнае — Хэжэнгын аймагай ...ин дунда һургуулиин директор.

...тдоржиева Энгельсина Дылыковнае — Хяагтын ...техническэ мэргэжэл олгодог 18-дахи учили...һуралсал-үйлэдбэриин талаар директорэй орлогшо.

...ьева Лидия Николаевнае — Улаан Үдын багшана...-дахи училищиин ахалагша багша.

...ова Галина Александровнае — Ахын аймагай Ор...дунда һургуулиин эхин классуудай багша.

...лова Мария Поликарповнае — Мухар-Шэбэрэй ...Хонхолын дунда һургуулиин эхин классуудай баг...

...анов Владимир Семёновичые — Улаан-Үдэ хотын ...эриин техническэ мэргэжэлэй училищиин мастер.

...ядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

...ядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

...ан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
...5 оной октябриин 3.

XXV КПСС-эй СЪЕЗДЫЕ УГТУУЛАН

Кабанскын аймагай «Шергинский» совхозой комбайнер Александр Владимирович Тыхенов аймаг соогоо үнинэй суурхадаг. Коммунист, Ажалай Улаан Тугай орденой кавалер Тыхенов Кабанскын райкомой гэшүүнээр һунгагдадаа юм. Мүнөө энэ нүхэрнай 5500 гаран центнер таряа сохижо, социалис мүрысөөнэй түрүүшүүлэй тоодо оронхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: комбайнер А. В. Тыхенов.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

РЕСПУБЛИКЫН ГЭГЭЭРЭЛЭЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДТЭ БУРЯАДАЙ АССР-эй ҺУРГУУЛИИН ГАБЬЯАТА БАГША ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Арадай гэгээрэлэй талаар габьяатай байһанайнь түлөө **Буряадай АССР-эй һургуулиин габьяата багша** гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо:

Бардаханов Прокопий Фёдоровичто — Улаан-Үдэ хотыя ажалшадай депутадуудай Железнодорожно районно Соведэй гүйсэдкомой арадай гэгээрэлэй таһагые даагша.

Болдонова Дарима Евдокимовнада — Хориин аймагай Хориин 1-дэхи дунда һургуулиин математикын багша.

Винтовкина Зоя Африкановнада — Улаан-Үдэ хотын 4-дэхи найман жэлэй һургуулиин һуралсал-хүмүүжүүлгын талаар директорэй орлогшо.

Ситникова Тамара Ивановнада — Улаан-Үдэ хотын 40-дэхи дунда һургуулиин һургуулиһаа, классһаа гадуур хэхэ ажал эмхидхэгшэ.

Смирнова Лия Сергеевнада — Улаан-Үдэ хотын 1-дэхи дунда һургуулиин эхин классуудай багша.

Таракановская Анна Николаевнада — Зэдын аймагай Петропавловкын дунда һургуулиин һуралсалай талаар директорэй орлогшо.

Юрина Маргарита Максимовнада — Улаан-Үдын индустриально-педагогическа техникумэй химиин багша.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1975 оной октябриин 3.

ХЯАГТА: 220.000 ЦЕНТНЕР ТАРЯАН

ЮҺЭДЭХИ табан жэлэй түгэсхэхы жэлэй ургаса хуряалга Хяагтын аймагай колхоз, совхозуудта дүүрэжэ байна. Ранжуровай нэрэмжэтэ, «Дружба», «Родина» колхозуудай, Алтайн, Хяагтын совхозуудай комбайнернууд обёосой һүүлшын гектарнуудые хуряажа, олонхинь хүршэ ажахынуудтаа туһалхаяа ошожо байба.

Жэл бүри тогтууритай баян ургаса туйладаг «Родина» колхозой таряашад энэ түүхэтэ жэлдэ эрхим амжалта туйлаа. Бүхы 5.844 гектар тарилгынгаа гектар бүриһөө дунда зэргээр 21.3 центнер гэхэ гү, али бүхыдөө 124.600 центнер таряа хуряагаа. Сергей Иванович Капустинай хүтэлбэрилдэг 2-дохи бригадынхид гектарай 25 центнер таряа абажа шадаа. Колхозой ажалшад гүрэндөө 45 мянган центнер таряа худалдаха уялгаяа дүүргэхэ дүтэлөө. Мүнөө бэлэдхэлэй пунктда 40 мянган центнер оруулангхай.

— Таряагаа 35 үдэртэ хуряажа дүүргээбди. Намарай паар 3500 гектарта хахалагдаа, түсэб 500 гектараар үлүүлэгдөө. Шэнинсын үрэһэн сүм хаагдаа, сэбэрлэгдээ, — гэжэ колхозой ахамад агроном Фекла Сергеевна Ворона хөөрэжэ үгөө.

Аймаг соогоо баян ургаса абаһан Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой механизаторнууд һүни үдэрые мэдэнгүй ажаллажа, хуряалгаяа түрүүлэн дүүргээд, хүршэ Хүдэриин совхоздо туһалхаяа 11 агрегадаа ябуулаа.

— Бүхы 4140 гектар таряанай гектар бүриһөө дунда зэргээр 18.1 центнер ургаса абаабди, тоог дээрэ 75 мянган центнер таряан ороо, — гэжэ колхозой түрүүлэгшэ Александр Николаевич Соковиков баяртайгаар мэдүүлээ.

БАРАГ һайн ургаса Алтайн совхоздо абтаа. Мүнөө эдэнэр үрэһэ хүрэнгээ хаажа дүүргээд, гүрэндөө таряа тушааха хоёр түсэбые гаталаад, дүн хамта 11 мянган центнер худалдаха уялгаяа үглөө мүнөө дүүргэхэеэ байна.

Хайшан гээд, ямар аргаар иимэ ургаса абтаба гээшэб гэжэ асуухада, совхозой партбюрогой секретарь Радна Доржиевич Гонсорунов иигэжэ хэлээ:

— Мүнөө жэлдэ газараа эзэтэй болгохын тула ажахын тоосоото хоёр звено байгуулаа һэмди. Тэдэнэрэй ажалай түлөөһэн абтаһан продукциин зэргээр тогтоогдоһон юм. Мүн түсэбһөө үлүү абаһан ургасын 20 процентые нэмэлтэ түлбэри болгон үгэхөөр хараалагдаа һэн. Эдэ звенонуудта газар, техникэ даалгагдаа, минеральна үтэгжүүлгэ үгтэһэн, шадал соогоо наг шэбхэ зөөхэ арга олгогдоһон байна. Тиигэжэ хүнүүднай даажа абаһан газар дээрээ баян ургаса абаха, тэрэнээ гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряаха гэжэ бүхы хүсөөрөө оролдоо, мэргэжэл шадабаряа элсүүлээ гээшэ.

Зүб лэ даа. Газар, техникэеэ даажа абаһан хадаа оролдонгүй яахаб. Түсэбһөө үлүү ургаса абабал, өөһэдтэнь урматай бшуу. Энэ жэлдэ тэдэнэр ажахын тоосоото звеногой амта ойлгожо абахань, саашадаа бүри һайнаар хүдэлхэ гэжэ оролдохонь лабтай. Юуб гэхэдэ, энэ жэлдэ тэдэнэр яһала ехэ нэмэлтэ түлөөһэ абаха болоно.

Ажахын тоосоондо оруулагдаһан, нарядгүйгөөр ажалладаг болоһон тиимэ нэгэ звеногой ажалтай Хяагтын совхоздо танилсаһан байнаб. Энэ звеное үнинэй механизатор, Ленинэй орденто коммунист Владимир Александрович Черноояров даажа ябана.

— Звенодомнай 1300 гектар таряалан даалгагданхай, К-700 түхэлэй 2 трактор, гэнжэтэ 2, колесно нэгэ тракторнууд үгтэнхэй. Комбайнууд болон бусад машинанууд бии. Тарилгаяа саг соонь, һайнаар хээ һэмди, шэнинсэдээ минеральна үтэгжүүлгэ оруулаабди. 300 га паараа апрель һарада хахалжа дүүргээбди. Гүнзэгыгөөр, һайнаар хахалагдаһан газарта тарилга хэһэмнай буртаг үбһэншье ургаагүй, сэбэр байгаа. Тиимэһээ хоро хаяха хэрэггүй байжа, нилээд гаргаша алмагдаа гээшэ. Мүнөө таряагаа хуряажа дүүргэхэеэ байнабди, ургасаяа амяарынь тоолонобди. Гектарай 12 центнер таряа абаха түсэбтэй байгаа һаа, тэрэнээ 13 центнерһээ үлүү болгообди гэжэ һанагдана. 300 гектар паар дээрэ тариһан шэниисэ гектарай 20 центнер гараа. Ургасамнай хүсэд бүридхэгдөөгүй байна, — гэжэ В. А. Черноояров хэлээ.

Һайн лэ даа. Хираанай-Адагай элһэлиг газарһаа иимэ ургаса абахань бэлэн бэшэ юм. Звеногой гэшүүдэй оролдосотой һайнаар ажаллажа байһаниинь элитэ. Эдэнэрэй даажа абаһан газарта һэнгэргүй хонишод хоёр удаа һүрэгөө оруулжа гэшхүүлһэн, ургасыень хорооһон байгаа. Звеногой гэшүүд акт табижа, гэмтэ хүнүүд яла түлэжэ һалаһан гэхэ. Урдань иимэ звеногой үгы байхада, тэдэ хонишод таряанда малаа оруулжа дадашаһан байгаа бшуу. Ихэдээ газарта ёһотой эзэн бии болоо гэжэ мэдэхээр байна.

Ажахын тоосоото, нарядгүйгөөр ажалладаг звеногой амжалтатай байһыень «Пограничный» совхоздошье гэршэлэгдэнэ. Эндэхи бэрхэ механизатор Иннокентий Агафонович Черепанов 70 гектарта хартаабха тарижа, тэрэнээ һайнаар үтэгжүүлжэ, гурба удаа борнойлжо, зурууд хоорондохиинь саг соонь элдүүрилжэ, шоройень обоолжо шадаа. Эдэ бүгэдын ашаар тэрэ жэл бүхэндэ баян ургаса абадаг, нэмэлтэ түлөөһэндэ хүртэдэг. Мүнөө дүршэлтэй механизатор гектар бүриһөө дунда зэргээр 119 центнер хартаабха хуряажа абаа. Тиигэжэ тус совхоз гүрэндөө 5400 центнер хартаабха тушаажа, түсэбөө 2,5 дахин дүүргэһэн жэшээтэй.

— Энэмнай газарай, техникын ёһотой эзэн боложо шадаһан хүн гээшэ. Бүхы хүдэлмэреэ машинын хүсөөр хэнэ. Ургасаяашье комбайнаар хуряадаг, — гэжэ совхозой ахамад агроном Владимир Семенович Шубин мэдүүлээ.

ЭНЭ ЖЭЛЭЙ таряа хуряалга дээрэ механизаторнуудай дунда социалис мүрысөөн хэзээ хэзээнэйхиһээ хүсэтэйгөөр дэлгэрһэн байна. Эхэ ороной эрхим комбайнернуудай, трактористнуудай жэшээгээр ажаллажа, тэдэнэрэй түрүү дүй дүршэл хэрэглэжэ, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллажа байһан механизаторнууд олон.

«Родина» колхозой комбайнернууд В. А. Шешурев, С. К. Афанасьев, В. Г. Яковлев, Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой — Н. К. Аносов, Федор болон Николай Аносовтон, П. В. Шадрин, «Дружба» колхозой — В. Г. Намсараев, П. Д. Тугулдуров болон бусад олон комбайнернууд сэлмэг үдэр, час бүхэниие хүсэдөөр хэрэглэжэ, һүниин тэн болотор, заримдаа һүниин гурбан час хүрэтэр ажаллажа, тус бүрэз 5—9 мянган центнер таряа хуряажа абаһан байна. Мүнөө эдэнэр хүршэ ажахынуудтаа ошожо, социалис ёһоор туһалжа байнхай.

Хуряалга дээрэ комбайн, автомашинануудһаа бүридэһэн комплексно отрядууд эндэ олон эмхидхэгдэһэн байгаа. Тиимэһээ автомашинанууд таряа зөөлгэдэ һаадгүйгөөр хэрэглэгдэһэн байха юм. «Дружба» колхозой жолоошон Изосим Михайлович Назимов «ГАЗ-53» автомашинаар 12500 гаран центнер таряа комбайнуудһаа зөөһэн байна.

Түбэй областьнуудай жэшээгээр полиин захада тракторай тэргэ табяад, комбайнуудай бункерай дүүрэхэлээр лэ тэрээн руу хэхэ дүршэл хэрэглэгдэһэн байна. Энэ арга Ехэ-Нугын совхоздо зохид байһанаа харуулаа.

Иимэ комплексно отрядууд механизаторнуудай дураар, бэе бэеэ һайса, этигэлсэхэ хүнүүдһээ бүридэнэ. Жэшээнь, Хяагтын совхоздо гурбан аха дүүнэр Николай, Геннадий, Сергей Корытовтан иимэ звено боложо ажаллахадаа бултанһаа шалгарһан байна. Ажалайнь бүтээсэ ехэ, хүдэлмэриинь шанар һайн гэжэ сэгнэгдээ. Николай Геннадий хоёр таряагаа амяарлан хадаа, Сергей тэрэниие суглуулан сохижо ябаа. Амяарлан хадалгаяа дүүргэһээр лэ бултадаа баал суглуулжа, үлөөшэ таряагаа комбайнаар сэхэ хадажа ороһон дүршэлтэй. Тиигэжэ Николай Ильич Корытов 500 гектар таряа амяарлан хадаад, 1000 гаран центнер таряа хуряагаа. Геннадий Ильич 450 гектар таряа хадаад, 2700 центнер таряа сохёо. Залуу комбайнер Сергей Ильич 4200 центнер таряа сохижо абанхай.

Тоогууд дээрэ ороһон таряагаа саг соонь сэбэрлэжэ, ургасынгаа дээжэ гүрэндөө тушааха, үрэһэ хүрэнгээ хааха хүдэлмэри яһала һайнаар эмхидхэгдээ гэхээр. Октябриин 1-нэй байдалаар аймагай ажахынууд гүрэндөө 160 мянган центнер таряа тушаагаад байһан. Тиигэжэ тэдэнэр гүрэндэ таряа худалдаха арадай ажахын түсэбөө дүүргэнхэй. Мүнөө эдэнэр КПСС-эй XXV съездын хүндэлэлдэ энэ жэлэй түсэбһөө үлүү, бүхыдөө 220 мянган центнер таряа худалдаха гэһэн социалис уялгаяа дүүргэхын түлөө тэмсэжэ байна. Эндэ үдэртөө арбаад мянган центнер таряан тушаагдана. Тиигэжэ эдэнэр абаһан уялгаяа үглөө мүнөө дүүргэхэеэ байна.

ХЭДЫ ТИИМЭ байбашье, таряалан дээрэхи намарай хүдэлмэри хаа хаанагүй һайн гэхын аргагүй. Таряа хуряалга Хүдэриин, Ехэ-Нугын совхозуудта ехээр унжагайраа. Эдэ ажахынууд яахадаа гээгдээб гэхэдэ, эдэнэр бүхы комбайнуудаа саг соонь заһабарилжа, хуряалгадаа гаргажа шадаагүй. Мүн хуряалгада табигдаһан олохон комбайнуудынь эбдэржэ, урагшаа ябаагүй. Техникэ заһабарилха, тэрэниие һаадгүйгөөр ябуулха хэрэг Ехэ-Нугын совхоздо тон хангалтагүй гэжэ сэхэ хэлэхээр. Совхозой түбэй МТМ-эй соо ороходо эмхи гурим байхагүй. Мүнөө совхоздо бии байгаа 32 гусеничнэ тракторай миил 5-ниинь намарай паар хахалалгада ябана. Бэшэниинь эбдэрхэй, мүн трактористнуудшье өөһэдынгөө дураар ажалладаг болошонхой. Иимэ эмхи гуримгүйһөө боложо, тус ажахыда 1200 гектар намарай паар хахалха түсэбтэй байбал, тэрэнээ арайхан гэжэ 300 гектарта хүргэжэ байна. Саашадаа түрүү колхоз, совхозуудай жэшээгээр ажахын тоосоото звенонуудые байгуулжа, ерэхэ табан жэлдэ эдэнэр ажалаа һайжаруулха бэзэ.

Б. ГЫЛЫКОВ,
манай тусхай корр.

Л. И. БРЕЖНЕВ ПОРТУГАЛИИН ПРЕЗИДЕНТ Ф. КОШТА ГОМЕШТОЙ УУЛЗАБА

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев Советскэ Союзда хуулита ёһоор айлшалжа байһан Португалиин Республикын президент Франсиску да Кошта Гомештой октябриин 3-да уулзаһан байна.

Л. И. Брежнев Ф. Кошта Гомеш хоёр Советскэ Союз болон Португалиин хоорондохи харилсаануудые хүгжөөхэ гол шэглэлнүүд тухай, тэрэшэлэн Европодохи, дэлхэй дээрэхи оршон байдал тухай һанамжануудаа халан абалсаба. Энэ хөөрэлдөөндэ КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко хабаадалсаба.

1974 оной апрелиин 25-да болоһон революциин һүүлээр Португалиин демократическа хүгжэлтэ тухай, оршон байдалые тогтууритай болгохо, арад зоной ажабайдалдахи түрүү шэнжэтэй шэнэ хубилалтануудые бэхижүүлхэ зорилгоор орон дотор хэгдэжэ байгаа хүсэлэл оролдолгонууд тухай Ф. Кошта Гомеш хөөрэжэ үгөө.

Фашис диктатураһаа Португалиин сүлөөрһые совет хүнүүд хани халуун талархалтайгаар, һаналаа нэгэдэнгеэр угтаһан байгаа гээд, Л. И. Брежнев онсолон тэмдэглээ. Тэрэ хадаа хүдэлмэришэдтэ, таряашадта, солдадуудта, матросуудта, офицернүүдтэ, эрхэ сүлөөтэ, бэеэ даанхай Португалиие байгуулжа байһан бүхы демократическа хүсэнүүдтэ амжалта хүсэһэн байна.

Советскэ Союз Португали хоёрой харилсаануудта богонихон сагай турша соо нилээд ехэ дэбжэлтэ туйлагдаа гэжэ Л. И. Брежнев, Ф. Кошта Гомеш сэдьхэлээ ханангяар тэмдэглээ. Адли тэгшэ эрхын, бэе бэеэ хүндэлэлгын, дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсахагүй гэһэн үндэһэ һуури дээрэ байгуулагдадаг хани барисаае, ажал хэрэгэй олон талын харилсаа холбоое хүгжөөхэ замаар саашадаашье дабшахаар Советскэ Союз болон Португалиин эрид шиидэнги байһан тухай тэдэнэр мэдүүлээ.

Дотоодынгоо хэрэгүүдые хайшан гээд түбхинүүлхэ ёһотойб гэжэ ондоо арадуудта баадхалгын һэдэлгэ хэншье гаргаха ёһогүй гэжэ онсо тэмдэглэгдэһэн байна. Гүрэн бүхэнэй арад өөрынгөө хуби заяас өөрөө шиидхэхэ бүримүһэн эрхэтэй юм.

Бүгэдэ нийтын эб найрамдал ба аюулгүй байдал бэхижүүлгын, түгшүүрилтэ байдалые улам һулаpуулгын, уласхоорондын бодото харилсаанда эбэй ёһоор зэргэ оршохо гэһэн гол ёһонуудай һууришан батажалгын аша туһада харилсаа холбоогоо улам үргэдхэхөөр Советскэ Союзай болон Португалиин бэлэн байһаниинь энэ хөөрэлдөөнэй үедэ элирхэйлэн мэдүүлэгдээ. Хоёр талын батаар этигэжэ байһанай ёһоор, Европодо аюулгүй байдал, харилсаа холбоо хангаха зүблөөн дээрэ туйлагдаһан хэлсээнүүдые бэелүүлхэ гээшэ энэ хэрэгтэ түрүүшын ээлжээнэй удха шанартай байха болоно.

Совет-Португалиин деклараци, соёл культурын ба эрдэм наукын талаар харилсаа холбоон тухай хэлсээн, удаан болзорой экономическа, научна ба техническэ харилсаа холбоон тухай хэлсээн, Совет-Португалиин коммюнике гэһэн хамтын шухала документнүүд Португалиин Республикын Президентын Советскэ Союзда айлшалха үедэ зүбшэн хэлсэгдээ гэжэ хоёр тала хангалтатайгаар элирхэйлэн мэдүүлһэн байна.

Энэ хөөрэлдөөн хани ёһоной, ажал хэрэгэй оршон байдалда үнгэрөө.

(ТАСС).

А. Н. Косыгин Г. Стивертэй хөөрэлдэбэ

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин эрдэм наукын талаар США-гай президентын советник, национальна научна фондын директор Г. Стивертэй октябриин 3-да уулзаһан байна. Г. Стивер хадаа научно-техническэ харилсаа холбооной талаар совет-американ комиссиин IV сесси дээрэ американ делегациие толгойлоо. Сессиин хүдэлмэриин дүнгүүдээ сэдьхэлээ ханангиб гэжэ Г. Стивер элирхэйлэн мэдүүлээ. Совет-американ экономическа, научно-техническэ харилсаа холбооной хэдэ хэдэн асуудалнууд энэ хөөрэлдөөнэй үедэ хэлсэгдэһэн байна.

ТАСС ШЭНЭ ҺОНИН

«ЗАМБУУЛИНДА БИДЭ ДЭМЫ ХҮДЭЛӨӨГҮЙБДИ»

ТБИЛИСИ, октябриин 3. (ТАСС-ай корр. **Н. Железнов, М. Шварцман**). 6100 метр үндэртэй Памирай нэрэгүй оройнуудай нэгэн «Союз» — «Аполлон» гэжэ нэрлэгдэбэ. Совет болон американ онгосонуудай замбуулинай дайдада залгалдан холболдоһон үдэр Памирай энэ үндэртэ гараһан тухай дурасхаал болгон, Грузиин альпинистнүүд эрэлхэг зоригтой табан астронавтнууд ба космонавтнуудта дурасхаалай медальнуудые бэлэглээ.

Һүүлээрнь экипажнууд Тбилисиин уран зурагай академиин коллективтэй уулзаһан байна. Грузиин хүдөө ажахын институдай аудиторинууд соо эбтэй эетэй энэ экипажые мүн лэ хани халуунаар угтаа.

Мүноодэр үдын хойто тээ хүндэмүүшэ Тбилиси совет-американ замбуулинай экипажые үдэшэһэн байна. Американ астронавтнууд, совет космонавтнууд болон тэдээнтэй суг ябалсаһан хүнүүд Москва ошохоёо ниидэбэ.

* * *

Американ астронавтнууд Томас Стаффорд, Дональд Слейтон, Вэнс Бранд болон совет космонавтнууд Алексей Леонов, Валерий Кубасов гэгшэд манай орон соогуур аяншалһанайнгаа һүүлээр октябриин 3-да Москвагаа бусажа ерэбэ. Замбуулинай совет-американ экипажтай хамта Москва — Ленинград — Киев — Волгоград — Новосибирск — Сочи — Тбилиси — Москва гэһэн маршрудаар НАСА-гай олониитэдэ мэдээсэдэг албанай хүтэлбэрилэгшэ Джон Доннелли, НАСА-да «Союз» — «Аполлон» гэжэ программын түлөө харюусадаг Честер Ли, совет космонавтнуудые бэлдэдэг хүтэлбэрилэгшэ авиациин генерал-лейтенант В. А. Шаталов, астронавтнууд ба космонавтнуудай бүлэнэр аяншалалсаһан байна.

Совет эрдэм наукые хүгжөөлгэдэ элитэ ехэ аша габьяагай түлөө

...СР-эй Верховно Совconfigured...

...СР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный СССР-...нуудай академиин президент А. П. Вино...д Ленинэй орден ба ...р ба Балта» гэжэ хоёрдохи алтан медаль Кремль соо октябриин 3-да барюулһан байна.

Совет эрдэм наукые хүгжөөхэ хэрэгтэ элитэ ехэ аша габьяатай байһанайнгаа, научна кадрнуудые бэлдэһэнэйнгээ түлөө, мүн түрэһөөр 80 наһанай гүйсэһэнтэй дашарамдуулан, энэ эрдэмтэ Социалис Ажалай Геройн үндэр нэрэ зэргэдэ хоёрдохёо хүртэбэ.

Н. В. Подгорный А. П. Виноградовые үнэн зүрхэнһөө амаршалаад, элүүр мэндэ, ехэ зол жаргалтай ябахыень, Эхэ оронойнгоо аша туһада саашанхи зохёохы ажал ябуулгадаа амжалтануудые туйлахыень хүсэһэн байна.

(ТАСС).

Эрдэмтэдтэ Кремль соо үндэр шагналнууд барюулагдаба

Совет эрдэм наукые хүгжөөхэ хэрэгтэ аша габьяатай байһанайнгаа түлөө, академиин 250 жэлэй ойтой дашарамдуулан, олон тоото академигууд, гэшүүн-корреспондентнүүд, СССР-эй Наукануудай академиин научна эмхи зургаанууд болон организацинуудай хүдэлмэрилэгшэд Ленинэй, Октябриин Революциин, Ажалай Улаан Тугай, Арадуудай Хани Барисаанай, «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденуудаар, мүн медальнуудаар шагнагдаба.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный эдэ үндэр шангуудые Кремль соо октябриин 3-да барюулһан байна.

(ТАСС).

КПСС-эй XXV съездын угтамжада

МҮРЫСӨӨНЭЙ МАНЛАЙДА—КОММУНИСТНУУД

КПСС-эй XXV съездын хүндэлэлдэ дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абаад, таряагаа богони болзор соо, һайн шанартайгаар хуряахын түлөө мүрысөө дэлгэрүүлхэ гэһэн үүсхэл республика дотороо гаргахадаа, түрэл партии, Эхэ оронойнгоо урда тон ехэ харюусалгатай байһанаа манай колхозой таряашад һайн ойлгоно. Ушар иимэһээ таряа хуряалгын бүхы хүдэлмэрие зүбөөр эмхидхэхэ, хүтэлбэрилхэ, хүн зоной эдэбхи үүсхэл, урма зориг бадаруулха, түрүү онол арганнуудые ажалдаа үргэнөөр нэбтэрүүлхэ, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаха, халаанайнгаа һүүлээр аятай зохидоор амарха эрхэ байдал полевой [стан]нууд дээрэ байгуулха гэхэ мэтын асуудалнуудые манай партийна организаци шиидхэхэ, бэелүүлхэ гол зорилготой байгаа. Бидэ энэ талаар өөһэдын зарим тэды дүршэлтэй болонхойбди. Хүдөө ажахын шухала кампаниин үедэ эмхидхэгдэдэг мүрысөөн гуримшуулагданхай, түхэл маягаа олонхой гэжэ тоолодогби. Энэ ушарта коммунистнууд болон комсомолшуудай ажалай үльгэр жэшээ, тэдэнэй үзүүлдэг нүлөөлхы үүргэ ехэ удха шанартай болодог.

Тиимэһээ статья соогоо үүсхэлшэдэй ажал хэрэгэйнь хэр ябажа байһан тухай, таряа хуряалга дээрэ хүдэлжэ байһан зоной дунда ябуулагдадаг эмхидхэлэй, ниитэ политическэ хүдэлмэриин онол арганууд тухай, коммунистнууд болон комсомолшуудай эдэбхи үүсхэлтэ ажал хэрэг тухай, хододоо түрүү зэргэдэ ябаха үүргэеэ хэр дүүргэхэ байһан тухайнь хөөрэхэмни.

Таряа хуряалгада орохынгоо урда тээ комплексно бригада бүхэндэ партийна суглаан болоо һэн. Энэ жэлэй ургаса хуряалгын али олон бэрхэшээлтэй байхаһаань уламжалан, коммунист, комсомолец бүхэн өөрынгөө даажа байһан участок дээрэ тон харюусалгатайгаар хүдэлжэ, бусад нүхэдтөө ажалай үльгэр жэшээ харуулха ёһотой гэжэ тиихэдэ хэлэгдээ һэн.

Политинформатор болон агитаторнууд бригада бүхэндэ табигдаһан, арадай хиналтын постнууд болон партийна бүлэгүүд эмхидхэгдэһэн, таряа хуряалгын үедэ ябуулагдаха эмхидхэлэй болон ниитэ политическэ хүдэлмэриин түсэб тиихэдэ зохёогдоһон юм.

Мүнөө «Партиин съездэдэ — эрхим угтамжа», «Халаанайнгаа даабари дүүргэнгүй поли дээрэ бү яба» гэһэн урианууд доро ургаса хуряалгын хүдэлмэри ябажа байна. Һүүлэй үдэрнүүдтэ үргэлжэ ороһон бороо хура таряа хуряалгын графигта зарим тэды хубилалта оруулаа. Гэбэшье наратай сэлмэг үдэрэй час, минута бүхэнние хүсэд хэрэглэхын түлэ таряашаднай хүсэ шадалаа гамнангүй ажаллана. Хуряалгада хабаадаһан хүн бүхэн урдань табигдаһан зорилгоёо үнэн сэхээр бэелүүлнэ. Комбайнернууднай 6900 гектарай ороһото ургамалнуудые сабшажа, сохижо дүүргээд байна. Гектар бүхэнһөө дунда зэргээр 15—16 центнер, зарим участогуудһаа 19—20 центнер ороһон абтана. Ургаса хуряаха, ороһо сэбэрлэхэ, гүрэндэ таряа тушааха, намарай паар хахалха, хүрэнгэ һайн шанартайгаар абажа хадагалха, һолоомо һурилхэ хүдэлмэри нэгэн доро поточно-бүлэглэмэл аргаар хэгдэнэ.

Манай колхоздо комбайново 10 звено бии болгогдонхой. Тэдэнэй 5-ниинь комсомол-залуушуулай. Тракторна таряан ажалай бригада, звено, агрегат бүхэнэй хоорондо мүрысөөн дэлгэрэнхэй. Таряа хуряалгын түрүүшын үдэрһөө эхилжэ, коммунист Г. К. Тихоновэй хүтэлбэрилдэг 1-дэхи тракторна бригадын коллектив түрүүлжэ ябана. Энэ бригадын эбтэй зэтэй коллектив таряан ажалай продуктнуудые абаха, гүрэндэ худалдаха табан жэлэйнгээ түсэб үнгэрэгшэ жэлдэ үлүүлэн дүүргэһэн юм. Мүнөө жэлдэ тэдэнэр 25 мянган центнерһээ бага бэшэ ороһо сохин абажа, хахадһаа эхэнхииень гүрэндэ тушаахаар зоригжонхой.

Комбайнернуудай дундаһаа Т. Ф. Митрофанов, П. Ф. Горюнов, А. П. Бурдуковский, Ф. Ф. Соколов, Г. П. Ивакин, М. И. Рычков, С. Я. Стулев болон бусад үдэртөө 45—55 гектар таряа хадажа, халаанайнгаа даабарие 1,5—2 дахин үлүүлнэ. Тиихэдэ залуу комбайнернууд С. Митрофанов, С. Черных, Н. Козлов гэгшэд үниинэй механизаторнуудһаа холо гээгдэнэгүй. Эдэнэр комсомол-залуушуулай звенонуудай гэшүүдэй дунда түрүүлжэ ябана.

Мүнөө жэлэй ургаса хуряалга бэрхэтэй эрхэ байдалда үнгэржэ байна. Үнжөөд лэ хура бороо орожо, хуряалгада горитой түбэг ушаруулна. Поли бүхэнэй таряан жэгдэ бэшээр эдеэшэнхэй. Гадна ехэнхи таряан аадарта сохюулжа, һалхинда үлеэлгэжэ унанхай. Тиимэһээ нэгэ полиин ургаса хэдэн ондоо талаһалагдажа хуряагдана. Иимэ эрхэ байдалда комбайн болон автомашинануудые зүбөөр хубаарилан табиха, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэхэ, механизаторнуудай дунда дэлгэрһэн мүрысөө шадамараар хүтэлбэрилхэ, шанарай түлөө шангаар тэмсэхэ гээшэ ехэ удхатай. Тиимэһээ энээндэ ехэ анхарал хандуулагдана. Тракторна бригада, таряанай тоог бүхэндэ партийна бүлэг, хиналтын пост бии юм. Эдэнэй гэшүүд таряа хуряалга дээрэхи бүхы хүдэлмэридэ партийна ехэ нүлөө үзүүлнэ, тиихэдээ механизатор-коммунистнуудай нүлөөлхы үүргэ горитой ааб даа. Жэшээнь, коммунистнууд Г. С. Мальцев, Г. А. Герасимов, В. Д. Мальцев болон бусад үдэр бүриингөө даабари хоёр дахин үлүүлэн дүүргэжэ ябахаһаа гадна, хамта ажалладаг нүхэдтөө али бүхы туһаламжа үзүүлдэг, голодоһо гаргагшадтай шангаар тэмсэдэг, мүрысөөнэй үрэ дүн гаргалсадаг байха юм.

Комбайнернууд Г. С. Мальцев, В. Д. Мальцев, Г. А. Герасимов, тракторна бригадын бригадир Г. К. Тихонов гэгшэд партийна бүлэгүүдые хүтэлбэрилхэ даабаритай. Хуряалгын эгээл харюусалгатай участогуудта байгуулагдаһан партийна-комсомольско бүлэгүүдэй бүридэлдэ 14 коммунист болон хэдэн арбаад комсомолшууд ороно. Партийна бүлэгэй гэшүүн бүхэн—агитатор. Партийна даабаринигаа хажуугаар тэдэнэр коллективэйнгээ ажал хэрэгэй, хэгдэһэн хүдэлмэриингөө шанарай түлөө харюусадаг. Хэрбээ нэгэн дутагдалай элирээ хада, тэрэниие саг дары усадхаха талаар хэмжээ абаха эрхэтэй.

Комбайнер, жолоошод болон трактористнуудай дунда дэлгэрһэн мүрысөөнэй дүн үдэр бүхэндэ, звено, бригадануудайхи — табан хоног бүхэндэ гаргагдажа байдаг. Илажа гарагшадта улаан туг хан барюулагдана. Бригадын полевой стан дээрэ ажалай алдар солын Улаан туг үргэгдэжэ байдаг юм. Комбайнернуудые моральна болон материальна талаар урмашуулгын гурим тогтоогдонхой. Таряа хуряалтын үедэ 6500 центнерһээ бага бэшэ таряа сохиһон комбайнерта «Колхозой 1975 оной чемпион» гэһэн нэрэ зэргэ олгогдохо, нэрэ обогынь Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэхэ, Хүндэлэлэй грамота, 200 түхэригэй нэгэдэхи мүнгэн шантайгаар барюулагдаха юм. Тиихэдэ 5500 центнерһээ бага бэшэ таряа сохиһон комбайнер «Таряа хуряалгын мастер» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэжэ, 150 түхэригэй хоёрдохи мүнгэн шанда. 5000 центнерһээ бага бэшэ таряа сохигшод «Таряа хуряалгада шалгарагша» гэһэн алдартай болож, 100 түхэригэй гурбадахи мүнгэн шанда хүртэхэ байна.

Ажалдаа шалгарһан, мүрысөөнэй гурим дүүргэһэн жолоошод, трактористнар болон хуряалгада хабаадаһан бусад хүнүүд баһал иимэрхүү гуримаар урмашуулагдаха.

Таряа хуряалга дээрэ үдэр һүнигүй хүдэлжэ байһан хүнүүдэй бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаха, халаанайнгаа һүүлээр һайнаар амарха, сүлөө сагаа аша үрэ ехэтэйгээр үнгэргэхэ асуудалда колхозой правлени, партийна организаци ехэ анхарал хандуулдаг. Полевой стан механизаторнуудай хоёрдохи гэрынь болонхой гэбэл, алдуу гарахагүй. Тэндэ ажалайнгаа һүүлээр аятайгаар амарха, шэнэ газетэ, журнал, ном уншаха, радио шагнаха, шатар, даам наадаха, халуун эдеэ бариха арга боломжо дүүрэн бии. Полевой станууд дээгүүр худалдаа наймаанай, соёлой, медицинын эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд гарагай гурбан бүхэндэ ябажа байдаг юм.

Колхозой партбюрогой гэшүүд бригадануудта ябуулагдаха ойлгууламжын хүдэлмэриин түлөө сэхэ харюусахаар уялгалагданхай.

Колхозоймнай механизаторнууд партиин XXV съездын хүндэлэлдэ абаһан социалис уялгаяа нэрэтэй солотойгоор бэелүүлхын, Эхэ оронойнгоо амбаарта энэ жэлэй ургасын дээжэ — 45 мянган центнер таряа гүрэндөө худалдахын түлөө, ерэхэ арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ баян ургаса абахын үндэһэ һуури байгуулхын, ниитынгээ малда бардам хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхын түлөө эдэ үдэрнүүдтэ унаһан малгайгаа абаха забгүй ажаллажа байна. Ургаса хуряалгын үедэ дэлгэрһэн мүрысөөнэй манлайда коммунистнууд болон комсомолшууд ябана.

А. МАЛЬЦЕВ,
Мухар-Шэбэрэй аймагай Искра колхозой партийна организациин секретарь.

ГЕКТАР БҮХЭНЭЙ[...]
168 ЦЕНТНЕР ХАРТААБ[ХА]

Хартаабхашад таряашадһаа холо гээгдээгүй. Аймаг дотор гектар бүриһөө дунда зэргээр 100 центнер тухай ургаса абтаа. Энэнь нёдондонойхиһоо хоёр дахин ехэ болоно. Дзержинскиин нэрэмжэтэ, Бэшүүрэй совхозууд, «Дружба», Калининай нэрэмжэтэ колхозууд га бүриһөө 147—128 центнер хартаабха абаа. Аймаг гүрэндэ хартаабха худалдаха арадай ажахын жэлэй түсэб хоёр дахин үлүүлхэнь. Хүсэд хүрэхэ үрэһэн хаагдаа.

Бүхы ургасаяа гээлтэдэ оруулангүй, түргэн хуряажа абахын тула оньһон техникэ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха мүрысөөн хартаабхашадай дунда үргэнөөр дэлгэрээ. Энэ мүрысөөндэ Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозой тракторна 3-дахи бригадын Г. М. Дульяновай звеню түрүүлжэ ябана. Звеное даагша өөрынгөө туһалагша тракторист А. М. Пальщинтай үдэртөө нэгэ комбайнаар 300—350 центнер хартаабха хуряажа, даабаряа 150 — 170 процентдэ хүргэнэ. Гектар бүриһөө 168 центнер хартаабха хуряана. Ажалай иимэ ехэ үрэ дүн аймагай хартаабхашадай дунда хэншье туйлажа шадаагүй юм гээд хэлэлтэй. Бидэ һаяхан совхозой парткомой секретарь М. И. Дульяниновтай бэрхэ хартаабхашанда хүрэжэ, дүй дүршэл, ажал хүдэлмэритэйнь танилсабади.

Ажалдаа ямар түрүү онол арга хэрэглэжэ, гектар бүриһөө 508 пүүд хартаабха хуряанабта. Энээн тушаа хөөрэжэ үгыт гэһэн гүйлтадамнай, Георгий Михайлович Дульянинов иигэжэ хөөрэбэ:

— Наймадахи жэлээ хартаабха ургуулжа байнаб. Зарим тэды дүршэл олоодоо. Ороной түрүү хартаабхашадай дүршэл нютагайнгаа эрхэ байдалда хэрэглэхые оролдогшобди. Эгээн шухалань хадаа техникэеэ дүүрэн хүсэндэнь ашаглажа, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэй. Звенодо 30 гектар газар даалгагданхай. Тарилга, ургасын хойноһоо харууһалалга, хуряалгые өөрөө хэдэгби. Майн 18-һаа 22 хүрэтэр — 5 үдэртэ тарилга [...] Хахалалга тарилга [...] хоорондохи болзор уд[...] жа яашье болохогүй. [...] һуниндөө хахалаад, [...] рынь тэндээ хартааб[...] ридагбди. Тиихэдэ т[...] тай хамта зурууд хо[...] гектар бүриин 3 [...] газараа хахалхын ур[...] 5,5 центнер минералы[...] жүүлгэ оруулагдаа.

Хуряалгадаа орохы[...] тээ комбайнаа һайса [...] рилаа, нүхэ һубыень [...] лээ, оньһон түхеэрэлг[...] ень тааруулан зо[...] Комбайн хүушараа, [...] жэлээ хүдэлжэ байн[...] таабхын гээлтэдэ ор[...] тула грохот дээрэ [...] халхабша хээб. [...] ашаар жэжэ харт[...] гээлтэдэ оролого усад[...] Тиихэдэ сошнигаа 25 [...] метр гүнзэгыдэ малтад[...] хаар тааруулаа һэм. [...] раа аалиар нэгэдэхи ск[...] дээрэнь үргэлжэ ябу[...] бди. Үдэртөө 2 гект[...] ряаха даабаряа дүү[...] поли дээрэһээ бусадаг[...] Үглөөнэй наранаар эх[...] үдэшын боро хараан б[...] ажалланабди. Мүнөө [...] шын гектарнууд үлөө[...] на. Үглөөдэрһөө бүхы [...] хуряажа дүүргэхэбди. [...] лоошод И. М. Сереб[...] ков, В. А. Быков гэгш[...] наар ажаллана. Тра[...] хүлеэжэ байдаггүйбд[...] жэлдэ бригададамнай [...] таабха томо жэжээрнь [...] түсхай пункт баригдаа. [...] «КСП-1,5» түхэлэй ш[...] шина тодхогдоо. Улаа[...] соёлой институдай с[...] нэр хартаабха сэбэр[...] һайнаар хүдэлөө.

Совхознай гүрэндэ [...] таабха худалдаха [...] бан жэлэйнгээ түсэб [...] шэ жэлдэ дүүргэһэн к[...] нөө жэлдэ гурбан [...] дүүргэхэ зорилго ур[...] бинхайбди. Энэмнай па[...] XXV съездэ бидэнэ[...] болохо.

Б. ЖАМБАЛ[...]
манай [...]

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: х[...] хашан, 2-дохи классай [...] низатор Г. М. ДУЛ[...]НОВ.

АВТОРАЙ ф[...]

КПСС-эй РАЙКОМУУДҺАА МЭДЭЭСЭНЭ

ЯРУУНА

КПСС-эй Яруунын райкомой 9-дэхи пленум һаяхан болобо. Пленум дээрэ «Аймагай ажалшадай марксистско-ленинскэ һуралсалые һайжаруулха тухай» асуудал зүбшэн хэлсэгдээ. Тус асуудалаар партиин райкомой секретарь В. З. Алсахаев элидхэл хээ. Байгша оной һуралсалда аймаг дотор 57 кружок болон семинарнуудта 1156 хүн һуралсаха гэжэ хэлэхэ зуураа, КПСС-эй XXV съездэдэ бэлэдхэлэй үедэ марксизм-ленинизмые аймагай ажалшад улам гүнзэгыгөөр, хэзээ хэзээнэйхиһээ һайнаар шудалха ёһотой гэжэ тэмдэглээ. Тиихэдэ элидхэл соонь экономическа эрдэм үргэн ниитэ зоной дунда дэлгэрүүлхэ тушаа хэлэгдэһэн байна.

Элидхэлые зүбшэн хэлсэлгэдэ аймагай гэгээрэлэй таһагые даагша Ц-Д. Шагдаров, «Победа» колхозой партбюрогой секретарь А. Сультимов, Гүүндын дунда һургуулини директор И. Шоноев, ВЛКСМ-эй райкомой нэгэдэхи секретарь А. М. Орлов, аймагай хүдөө ажахын ажалшадай профсоюзуудай райкомой түрүүлэгшэ Ф. Чебунин болон бусад хабаадалсаа.

Пленумэй хүдэлмэридэ КПСС-эй обкомой политическэ гэгээрэлэй байшангые даагша В. К. Тюрина хабаадалсажа, үгэ хэлэһэн байна.

Пленум дээрэ зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалаар зохихо тогтоол абтаа.

Д-Д. ДУГАРОВ,
манай корр.

БАГШАНАР—ХЭШЭЭЛДЭЭ

Октябриин нэгэндэ үдэшын 6 часта Буряадаймнай ниислэлэй Октябрьска районой 25-дахи һургуулида 1975—1976 онуудай политическэ һуралсалай жэлэй түрүүшын хэшээл болобо. Энэ һургуулида табадахи жэлээ түүхын шэглэлтэй теоретическэ семинар ябуулагдана. Багшанар мүнөө жэлэйнгээ түрүүшын хэшээлдэ эмхитэйгээр сугларба. Байгша ондо һургуулиин 42 багшанар тус семинарта һуража эхилээ.

Эндэ Улаан-Үдын Октябрьска районой эгээл бэрхэ, дүй дүршэлтэй пропагандистнарай нэгэн, тус һургуулиин директор, коммунист М. В. Шаргаева һуралсал хүтэлбэрилнэ. Моника Васильевна пропагандистаар 30-аад жэлэй туршада хүдэлнэ. Пропагандист Шаргаева тухай партиин Октябрьска райкомой таһагые даагша А. И. Кобылкина тэрэнэй баян дүршэлөөр омогорхон иигэжэ хөөрэбэ: «Энэ һургуулиин теоретическэ семинар—районой тон һайн семинарнуудай тоодо оролсодог юм. М. В. Шаргаева семинарайнгаа ажал шадамар бэрхээр ябуулдаг, эгээл дүршэлтэй пропагандистнарай нэгэн. Тиихэдэ нёдондо Октябрьска районой бэрхэ хэдэн пропагандистнарай баян дүршэл тухай хөөрэһэн тэдэнэй дүрэ зурагтай хуудаһануудые пропагандистнарай дунда олошоруулан тараагдаһан байна. Тэдэнэй нэгэнниинь пропагандист Шаргаева тухай хөөрэнэ. Гадна, үнгэрэгшэ һуралсалай жэлдэ тус һургуулиин семинарай һүүлшын хэшээл Буряадаймнай сэнхир экрануудаар харуулагдаа һэн».

Пропагандист Шаргаева дорюун, хүнэй шэхэндэ һонор хурсаар дуулдаһан хоолойгоор хэлэбэ: «Багшанар, таанадаа, энэ һуралсалай жэлэй эхилһээр амаршалнаб». Һүүлээрнь мүнөө жэлдэ үзэгдэхэ темэеэ хэлэһэнэй удаа, хэшээлэйнгээ темэ уншаба: «Марксизм-ленинизм — нэгэн ниитэ интернациональна һургаал. Ленинизмдэ марксизмые эсэргүүсүүлэн табиха гэжэ оролдодог буржуазна этэгээдүүдэй научна бэшэ һэдэлгэнүүдые элирүүлһэн шүүмжэлэл».

Хэшээлшье эхилбэ. Хөөрөөнэйнь үедэ пропагандистын шадамар бэрхэ тодорон гарана. Тэрэ хөөрөөнэйнгөө эхиндэ темын гол шухала шиидхэгдэхэ асуудалаар тодорхой асуудал табижа, шагнагшадай анхарал эзэлнэ. Семинарай гэшүүн бүхэн дэбтэрнүүдэйнгээ түрүүшын хуудаһануудые бэшэжэ дүүргэнэд. Пропагандист марксизм-ленинизм гээшэ бүхэдэлхэйн ажалшан арадуудай һургаал мүн гэжэ хөөрэһэнэй һүүлээр мүнөө үедэ марксизм-ленинизмын һургаалые шудалха хэрэгэй бүри ехэ удха шанартай боложо байһые харуулба. Семинарта һурагшад пропагандистынгаа үгэ бүхэниие тодон абана. Ойлгогдоогүй юумэн тухай шагнагшад нүхэр Шаргаеваһаа һурана. Иигэжэ пропагандист болон шагнагшадай хоорондо хөөрэлдөөн үргэлжэлнэ.

Тус семинарта 1975—1976 онуудай һуралсалай жэлэй түрүүшын хэшээл эмхитэйгээр, һайн шанартайгаар үнгэрбэ.

Д-Р. ДАМБАЕВ.

МАРКСИСТСКО-ЛЕНИНСКЭ һуралсал

СУРТАЛШАДАЙ ЁҺОТОЙ ҺУРГУУЛИ

Мүнөө жэлдэ марксизм-ленинизмын үдэшын университедэй программада шэнэ шэнэ нэмэлтэ асуудалнууд, хубилалтанууд оруулагдаа. Юуб гэхэдэ, социалис обществын түргэн хүгжэлтын үедэ хүн зоной мэргэжэл, соёл культура дээшэлнэ. Энээнтэй хамта, үзэл сурталай хүдэлмэри бүри ехэ удха шанартай болоно. Тиимэһээ үдэр ерэхэ бүри ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулдаг хүнүүдэй урда улам ехэ эрилтэ табигдана.

Байгша ондо үдэшын университедэй директорнүүдэй семинар Новосибирск хотодо үнгэргэгдэһэн юм. Эндэ ниитэ политическэ хүдэлмэриин дүршэл тухай ехэхэн хөөрэлдөөн болоо.

Бүхы үзэл сурталай хүдэлмэри эгээн бэрхэ, үнинэй, дүршэлтэй дээдэ һургуулинуудай багшанар, партийна болон ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдэй хүсөөр манай университедтэ һуралсал ябуулагдадаг байна. Манда тиимэ 50 тухай зон бии. Тэдэнэй 32-нь эрдэмэй кандидадай нэрэ зэргэтэй.

КПСС-эй XXV съездэдэ бэлэдхэлэй үедэ һуралсалай шэнэ жэл эхилбэ. Тиихэдэ мүнөө жэлдэ съездын документнүүдээр хэшээлнүүд болон теоретическэ конференцинүүд хэгдэхэ юм. 1975-76 онуудай һуралсалай жэлдэ университедэй программада шэнэ предмедүүд нэмээгдээ. Жэшээнь, ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй отделенидэ «Хүтэлбэрилэгшын ажал» гэжэ курс, пропагандистнуудай факультедтэ — «Үзэл сурталаар тэмсэлэй мүнөө үеын шухала асуудалнууд» гэхэ мэтэ болоно. Энээнэй хажуугаар бэшэшье отделенинүүдэй түсэбүүдтэ хубилалтанууд бии.

«Белоруссиин партийна организацида суртал бодол нэбтэрүүлдэг кадрнуудые шэлэн томилхо, хүмүүжүүлхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые дүүргэжэ, КПСС-эй горкомой бюро университедтэ хоёр шэнэ отделени нээхэ гэһэн тогтоол абаа. Тэдэнээнь «дээдэ һургуулиин багшанарай» болон «юрэнхы эрдэмэй дунда һургуулиин багшанарай» гэжэ нэрэтэй. Эдэ шэнэ отделенинүүдтэ философи болон научна коммунизмын мүнөө үеын асуудалнууд, этикэ болон эстетикын, социальна психологи болон үзэл бодолой хүдэлмэриин теори, методэй асуудалнууд шудалагдаха байна.

Энэ жэлдэ «Теплоприбор» ЛВРЗ хоёрой филиалда ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй отделенидэ шэнэ хүнүүд абтаа. Тус отделенидэ ехэнхинь заводой цехүүдэй мастернууд теоретическэ бэлэдхэл гараха. Тэдэнэр КПСС-эй мүнөө үеын экономическа политика, промышленна үйлэдбэриин экономико, хуулиин үндэһэ һуури, социальна психологи, хүтэлбэрилэгшын ажал болон оньһон түхеэрэлгэнүүдые эрхилэлгын асуудалнуудые үзэхэ байна. Пропагандистка, партийно-ажахын эдэбхитэдэй болон ниитын — эдэ гурбан факультедүүдтэ хамта дээрээ 1.100 гаран хүнүүд һурана. Тиихэдэ тэдэнэй 650-ниинь коммунистнууд юм.

КПСС-эй Центральна Комитет коммунис байгуулалтын мүнөө үеын шатада кадрнуудай экономическа һуралсал эгээн шухала удха шанартайда тоолоно. Мүнөө жэлдэ экономикын эрдэмые 640 гаран хүн шудална.

Урда жэлнүүдэйхидэл һуралсалай энэшье жэлдэ пропагандистнуудые бэлдэхэ хэрэгтэ анхарал хандуулагдана. Байгша ондо тус факультедтэ 520 хүн һуража эхилээ. Тиихэдэ тэдэнэй һуралсалда городой түрүү пропагандистнуудай дүй дүршэл халан абаха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдаха юм.

1975-76 оной һуралсалай жэлдэ теоретическэ конференцинүүд эмхидхэгдэхэ, мүнөө үеын шухала темэнүүдээр рефераднууд бэшэгдэхэ, партиин XXV съездын материалнуудаар һурагшадай өөһэдынь бэлдэһэн элидхэлнүүд марксизм-ленинизмын университедтэ шагнагдаха байна.

Манай ажал партийна организацинуудай ажалһаа дулдыдадаг гээшэ. Эдээнэй туһаламжаар университедтэ һураха зон тодорхойлогдоһон байна. Жэлэй туршада эдэнэр шагнагшадайнгаа һуралсал, хэшээлдээ ябадаг болидогынь шалгажа, энэ хэрэгтэнь туһалха болоно.

Университет дүүргэгшэдые үзэл сурталай хүдэлмэридэ заабол хабаадуулбал һайн бэлэй. Тиихэдэ үшөө нэгэ юумэн тухай хэлэлтэй. Зарим партийна организацинуудта партийно-ажахын эдэбхитэдэй һуралсалай түсэб урид табигдадаггүй. Тиимэһээ мүнөөнһөө эхилжэ партийна организаци бүхэндэ ерэхэ табан жэлэй хугасаада һуралсалай холын хараатай түсэб уридшалан табигдаха ёһотой.

Һуралсалаа һайжаруулха, тэрэнэй ашаг үрые дээшэлүүлхэ зорилго манай университедэй багшанар болон шагнагшадай урда мүнөө табигдажа байна.

Л. КОЛЛЕКЕР,
Улаан-Үдын марксизм-ленинизмын үдэшын университедэй директор.

Совет орон: ШЭНЭ ҺОНИН

САХАР ШАНАХА ХАҺА ЭХИЛЭЭ

БАРНАУЛ. (ТАСС-ай корр. Н. Карасев). Алтайн саахарай завод амтан түмһэнүүдые болбосоруулжа эхилээ. Свеклын шэнэ ургасаһаа түрүүшын мянгаад тонно продукци абтаба.

Мүнөө хизаарай свекло абалгын пунктнуудта шэнэ ургаса орожо эхилэнхэй. Пункт руу плантациһаа свекло шэрэһэн машинанууд хойно хойноһоо һүбарилдана. Октябриин хүйтэнһөө уридлажа свекло малтажа дүүргээд, заводуудта тушааха гэжэ механизаторнууд яарана.

Алтайн саахарай заводууд энэ сезондо 700 мянган тонно амтан түмһэ болбосоруулха хараатай юм.

КАРПАТ ШАДАРАЙ ШУБУУНАЙ ГОРОДОК

СНЯТЫН. (Ивано-Франковска область, ТАСС-ай корр. Г. Подлесный). Тахяагай диетическэ мяха үйлэдбэрилгээр республика дотор гүрэнэй шубуунай томо фабрикын ээлжээн эндэ ашаглалгада үгтэбэ. Тэрэнэй проектнэ хүсэн жэлдээ 2,5 миллион тахяагай мяха тушааха болоно.

Арбадахи табан жэлдэ Карпат шадархи шубуунай энэ фабрика проектнэ хүсэндөө орожо, һайн шанартай 25 мянган центнер диетическэ мяха жэл бүхэндэ үйлэдбэрилдэг болохо. Консервэ хэдэг заводтой, хүсэтэ холодильнигтай, хөөбэри болон үдэ һодо болбосоруулха комплекстой томо комбинат эзргэлэн бодожо байна.

НАМАРАЙ ЗҮГЫН ТОҺОН

ГРОДНО. (ТАСС-ай корр. Е. Галкин). Областиин зүгы үсхэбэрилдэг ажахынууд намарай зүгын тоһо абажа эндэ дүүргэбэ. Ошмянска зүгы үсхэбэрилгын ажахы хоснонно үнэтэ тоһо суглуулаа. Эндэ 700 гаран зүгын бүлэ бии. Саадуудаар баян энэ область ерэхэ жэлдэ зүгы үсхэбэрилдэ 30 томо фермэ байгуулха гэжэ шиидхээ. Промышленна пасекануудта хүдэлхэ кадрнууд бэлдэгдэнэ, сагаан клеверэй, доннирондын нэгэдэл таба шахуу гой, фацелиин болон бусад ургамалай үрэһөөр фермэнүүд хангагдана.

ХҮДӨӨГЭЙ АВТОСТАНЦИ

МИНСК. (ТАСС-ай корр. Е. Галкин). Гомелиин «Сельхозтехникын» нэгэдэлэй ашаглалгада мүнөө үгтэһэн станци районойнгоо бүхы колхоз, совхозуудай автопаркые хангаха аргатай болоо. Мүнөөнэй гүйсэд түхеэрэлгэнүүдээр энэ станци хангагданхай.

ФЕРМЭНҮҮДТЭ ТУҺАЛАМЖА

ТЕЛЕТИ. (Грузиин ССР, ТАСС-ай корр. О. Кевлишвили). Мүнөөдэр гүрэнэй комисси «Сельхозтехникын» Телецкэ туршалгын механическа заводые ашаглалгада абаба. Республика дотор мал ажахын фермэнүүдые машина болон түхеэрэлгэнүүдээр хангалгын түрүүшын станци тэрэнэй бүридэлдэ ороно. Гурбан районой һүнэй 35 фермэ станциин харууһанда оронхой.

ХУРЯАЛГЫН ТҮРҮҮШҮҮЛ

КОСТРОМА. (ТАСС-ай корр. В. Пашин). Ехэ амжалта туйлаһантайнь дашарамдуулан, «Минское» гэжэ ажахын хартаабха хуряадаг хоёр агрегадай экипажуудые КПСС-эй Костромскойн райком болон райгүйсэдком амаршалаа. Тракторист Анатолий Караванов, комбайнай машинист Борис Вавилов гэгшэд 112 тонно хартаабха үдэр соо малтаа. Дээдэ Волго шадарай хартаабхашад урдань иимэ ехэ ургаса хуряадаггүй байһан.

БАЯН УРГАСА

ДУШАНБЕ. (ТАСС-ай корр. Я. Нудель). Таджикистанай Вахшска районой «Москва» гэжэ колхоз мүнөө долоодохи намараа люцернэ хуряажа эхилээ. 330 гектар бүхэнһөө 120 центнер үбһэ абаа.

Республикын урда зүгэй бусад ажахынууд мүн долоодохи намараа люцернэ хуряалгаяа эхилхэнь.

ҮРЭЖЭЛТЭ ГАЗ[АР] ҺАЙЖАРУУЛАГД[...]

ОДЕССЭ. (ТАСС-ай [корр.] Ю. Михалюк). Оде[сс...] перфосфадай завод [...] жэлэй түсэбһөө гадуур [...] дэһэн түрүүшын ар[...] ган тонно фосфорой [...] жүүлгэ ороной ажах[...] эльгээгээ.

Предприятиин ко[...] продукци үйлэдбэрил[...] шэтэйгээр ябуулна. [...] ашаар табан жэлэй т[...] завод үтэгжүүлгэ гар[...] 25 миллион тонноор [...] лүүлээ.

Жэлэй дүүрэтэр т[...] гадуур 180 мянган [...] фосфорой үтэгжүүлгэ [...] хэ гэжэ Одессын су[...] фатчигууд уялга аба[...]

ЛАТВИИН ССР. «Саркана звайгзне» гэжэ Ригын заводто продукциингаа шанарта онсо анхарал хандуулна. Шэнэ табан жэлэй эхин багта «Рига-11», «Рига-16» гэжэ үндэр шанартай холын замда ябахаар хараалагдаһан мопедүүдые энэ завод гаргажа эхилхэ. «Рига-11» гэжэ мопед Бүхэсоюзна наймаанай палатын шагналда хүртэһэн байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: заводой ахамад конструктор Янис Разите (баруун гарһаа), хабсаралгын цехэй начальнигай орлогшо Янис Швахеймер гэгшэд шэнэ мопедүүдые шалган хаража байна. ТАСС-ай фотохронико.

Тула хотын № 2 багшанарай училищи хүүгэдэй саадуудай хүмүүжүүлэгшэдые бэлдэдэг юм. Эндэ мүнөө мянга гаран хүн һурана. Хэшээлнүүдынь һайнаар түхеэрэгдэһэн кабинедүүд соо үнгэргэгдэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: гурбадахи курсын студентнүүд һуралсалай мастерской соо нааданхайнуудые хэжэ һуража байна. ТАСС-ай фотохронико.

МҮНӨӨДЭР — БАГШАНАРАЙ ҮДЭР

ТАНИЛСАГТЫ: Зоя Николаевна Русяева. Энэ комсомолка басаган Улаан-Үдэ хотын № 3 дунда һургуулида англи хэлэ заадаг юм. Олон жэл хүдэлжэ дүй дүршэл, мэргэжэлээр ехэ болоогүйшье һаа, суг хүдэлдэг нүхэдтөө хүндэтэй болонхой. Залуу багшада ажалдаатшье, ажабайдалдаашье амжалта хүсөөд, заншалта һайндэрөөрнь—багшанарай үдэрөөр амаршалая!

ЭНЭЭХЭН НАҺАНАЙМ МЭРГЭЖЭЛ

Нэгэтэ минии багшын нүхэр намда иигэжэ хандаа һэн:

— Багшын ажал ехэл хашартай, шашаг юумэн бэшэ аал даа. Хэрбээ наһаяа дахин эхилхэ үйлэдэ тудаха жэшээтэй болоо һаа, ямархан мэргэжэл шэлэхэ һэмши?

— Багшын! — гэжэ би гансата харюусаа бэлэйб. — Тиимэ даа, багшын!..

Зүб, багшын ажал хүнгэн бэшэ. Илангаяа мүнөө сагта багшаар хүдэлхэ гэбэл, нилээхэн ехээр тухашархаш. Мүнөө сагта — эрдэм техникын эрид ехээр хүгжэжэ байһан сагта үдэжэ, ургажа байһан үхибүүдтэ ном зааха гэшэ бэрхэтэйхэн болонхой. Тиимэһээ мүнөөнэй һургуулиин самбарай ойро тон лэ болбосоронги, эрдэм ехэтэй хүн зогсожо, гартаа мел бариад, хүүгэдтэ ном зааха эрхэтэй гэбэл, бишыхашье «һорһо үрхирүүлһэн» юумэн байхагүй. «Эрдэм ехэтэй» гэхэдээ, имагтал дээдэ һургуули дүүргэһэн хүниие би һанаандаа оруулнагүйб. Дээдэ һургуули түгэсхөөд, хармааһаа диплом бултайлгажа ябаһан аад, шэнэ юумэнэй удхые ухамайлжа бирахагүй, үе сагайнгаа алхасаһаа үни заанда таһаршаһан нүхэд дайралдадаг гэшэ.

Харин ЭРДЭМ ЕХЭТЭЙ БАГША хадаа өөрынгөө заадаг предмедые табан хурганай адляар мэдэхэһээ гадна, ондоо юумэ гүнзэгыгөөр ойлгохо, үхибүүдэй сэдьхэл бодолые, махабадынь хүгжэлтын онсо шанарые врачһаа өөрэгүй һайнаар мэдэхэ уялгатай.

Хүмүүжүүлэгшэ байхын тула үдэр бүри өөрыгөө хүмүүжүүлжэл байха шухала гэжэ педагогическа эрдэмэй классигууд һургадаг байгаа. Энэ эрилтэ илангаяа мүнөө сагта гүн удхатай болонхой.

Наһан соогоо би өөрөөшье олон багшатай байһанби. Тэдэнэймни дунда жэшээ абамаар хүн олон байгаа. Жэшээнь, Дулма Дугаровна Дондокова Яруунын аймагай Эгэтын-Адагһаа ургажа гараһан дээдэ эрдэмтэй түрүүшын багша байгаа. Залуухан, саб гэмээр хубсалһан багшын Нарһатын дунда һургуулида биологи заажа эхилхэдэнь тэрэ үеын һурагшад предмедтэнь дурлашоо һэмди.

Василий Николаевич Мункуев ород хэлэ, литература тон бэрхээр заадаг һэн, бидэниие предмедтээ дуратай болгоо һэн гэжэ ходо һанажа ябадагби.

Шэтын пединститутда географиин факультедтэ наһатай болоһон хойноо ороод һуража ябахадаа, нилээн олон юумэндэ һурагдаа. Павел Трофимович Кривокорытов гэжэ багша экономическа географи заадаг байгаа. Тиихэдээ предмедээ тон һайнаар мэдэдэг байһаараа тэрэ бидэндэ һайшаагдадаг һэн. Үшөө юугээрээ намда хадуугдааб гэхэдэ, тоо, баримтые хүндэлжэ һургаа. Багшымнай аманһаа гараһан тоонууд амидыршана гү гэжэ заримдаа һанахаар бологшо һэн. Тоо, баримтануудые шэнжэлжэ, сасуулжа, гүнзэгы ехэ дүн гаргуулжа һургаһандань тэрэ багшадаа ходол һанаандаа баяртай ябадагби.

Хамта хүдэлһэн багшанар соохоо бүхөөр хадуугдаһан хүнүүдые нэрлэбэл, олон даа. Залуухан багша ябахадаа, аймагай гэгээрэлэй таһагта инспектораар хүдэлөө һэм. Тэрэ үедэ гэгээрэлэй таһагые даагшаар Дмитрий Петрович Ажеев хүдэлдэг һэн. Багшын хэшээлдэ ороод һүүлдэнь шэнжэлгэ хэхэдээ бэрхэ байгаа. Классай хүтэлбэрилэгшын хүдэлмэри шалгахадаа, иигэжэ һургадаг һэн: класс соо бүхы юумые гансата хэхын аргагүй юм. Хүмүүжүүлгын ямар нэгэн асуудал абаад, тэрэ шэглэлээ баримталан, хүдэлмэриеэ түсэблэхэ ёһотой гэдэг бэлэй. Тэрэниинь хожомынь классай хүтэлбэрилэгшэ болоходоо, ходо һанаандаа оруулжа, хоёр шандага эрьюулээд, нэгыньшье барингүй үлэһэн ангуушандал адли байхагүй гэжэ оролдогшо һэм.

Мүнөө наһа бараһан Григорий Иванович Бадашкеев директор байхадаа, дааһан хэрэгтээ харюусалгатай байхаар багшанарые хүмүүжүүлдэг байгаа. Бэе бэеэ хүндэлхэ, дэмжэхэ, тиихэдээ бэеынгээ дутуу дундые нюур сахингүй сэхээр хэлэхэ, шүүмжэлэлдэ гомдохогүй — алишье талаараа болбосоронги багша болохые оролдохоор һургадаг бэлэй.

Буряадай АССР-эй һургуулиин габьяата багша, Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаһан Нима Гуруевич Халзанов математикын багша юм. Мүн олон жэлдэ завуч ябана. Харин һаяхан багша болоод ерэхэдээ, дүршэлгүйхэн байгаа һааб даа. Түрүүшээр һурагшадынь хэшээлдэнь шуулдахаа һанадаг байгаа. Теэд залуу багша имагтал предмедтээ үнэн зүрхэнһөө дурладаг байһаараа, математикын оньһон нюусые шабинартаа заатагүй ойлгуулха гэжэ аһан ехээр оролдодог байһаараа, тоомгүй заримашуулай «тооһо гүбижэ», номгоруулжа шадаа һэн.

Нэгэ үе Хориин дунда һургуулида хүдэлөөб. Тэрэ үедэ олон боложо хубаараадүй, республикымнай эгээл томо һургуулинуудай нэгэн байгаа. Ная гаран багшанар һэмди. Теэд коллективынь ехэшье һаа, тон эбтэй, ямар нэгэн хэмжээ ябуулгада булта бэлдэдэг, һонёор үдэшэнүүдые үнгэргэдэг байһаараа минии сэдьхэлдэ дурасхаал болон үлэнхэй. Бэрхэнүүд багшанар олон һэн. Любовь Александровна Пластинина бэрхэ завуч, бэрхэ химик байгаа. Саб гэтэр хубсалаад, тархяа дээрэ үргөөд, коридор соогуур гэшхэлхэдэнь һурагшадһаа байтагай, багшанар һайхашаадаг, һажаа хаяа оролдодог һэн.

Ород хэлэнэй, литературын суута багша Евгения Илларионовна Краснорудская ямар гоё найруулгануудые бэшүүлжэ шабинараа һургадаг гэшэ һэм! Тиимээр найруулжа һураһан хүнүүдэй сэдьхэлшье дундаршагүй баян байгаа ёһотой. Тэрэ хадаа багшын эсэшэгүй ехэ оролдолгоһоо дулдыдаха.

Эхин классай багша Екатерина Сутаевна Куриганова шабинарайнгаа юрэнхы болбосоролые дээшэлүүлхэ гэжэ оролдодог. Тиимэ хадань тэрээндэ заалгаһан багашуул хүгжэлтээрээ һурагүй дээшээ байдаг гэжэ дүрбэдхиие дүүргүүлһэн класстань хүдэлхэдөө ажаглаа һэм.

Иигээд дурсаха болоо һаа, жэшээнүүд захагүй олон байха. Мүнөө һурагшадай дунда мэргэжэл шэлүүлгын хүдэлмэри ябуулагдана. Ажахын элдэб һалбарида ямаршье мэргэжэлтэд хэрэгтэй. Инженер ба механизатор, зоотехник ба малшад, шахтёр ба технолог, эмшэд ба токарь.

Захагүй олон мэргэжэлнүүд соо багша мэргэжэлтэд һүүлшын һуури эзэлдэггүй. Ямаршье үе сагта багшын мэргэжэл үлүү гарахагүй. Анхандаа багшада заалгангүй, һургуулиин богоһо алхангүй, гансата инженер, эмшэн, зоотехник, малшан болоһон хүн байха гү? Үгы!

Мүнөөдэрэймнай шабинарай дунда ерээдүйн макаренканууд, сухомлинскинүүд ябанал даа. Тэдэниие бүри партадаа һууханаань эхилжэ элирүүлхэ, ерээдүйнь мэргэжэлдэ бэлэдхэхэ гэшэ бидэнэй уялга. Хожомойнгоо эрхим халаание бэлдэхэ тушаа өөһэдһөөмнай ондоо хэн оролдохоб?

«Энээхэн наһанайм мэргэжэл!» гэжэ омогорхожо ябахаар шэнэ үеын багшанарые хүмүүжүүлэел гэжэ өөрыгөө үетэндэ би мүнөө — багшын үдэртэй дашарамдуулан бэшэһэн энэ бэшэгээрээ ханданаб.

Багшын һайндэрөөр, мэргэжэл нэгэтэдни!

Ц. НИМАЕВА,
ИУУ-гай географиин методическа кабинедые даагша, Буряадай АССР-эй габьяата багша.

ТҮРЭЛХИДЭЙ ХУРАЛДААН

Улаан-Үдын 27-дохи һургуулида һаяхан түрэлхидэй хуралдаан зарлагдажа, гурбан ехэ асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ. Нёдондохи һуралсалай жэлэй дүнгүүд болон 1975—1976 онуудай һуралсалай жэлдэ шиидхэгдэхэ зорилгонууд тухай асуудал түрэлхидые ниитэн һонирхуулаа. Тиихэдэ нёдондо жэлдэ түрэлхидэй комитет хэр зэргэ хүдэлбэ гэшэб гэһэн асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ. Удааһь түрэлхидэй шэнэ комитет һунгагдаа.

Һургуулиин директор, Буряадай АССР-эй һургуулиин габьяата багша Бимба Хойлонович Бальчинов педколлективэйнгээ хэһэн, бүтээһэн хэрэгүүд тухай дэлгэрэнгы зохидоор элидхэбэ. 27-дохи һургуули кабинетнэ гуримда оронхой. Тиимэһээ хүдэлмэриин шанар һайжаруулха арга боломжо эрид дээшэлээ. Һурагшадай һуралсалшье яһала һайжараа. Нэгэ класстаа хоёрдохи жэлээ һурагшадай үлэхэ ябадал үсөөрөө. Журамынь мүн бараг. Класс һаа гадуур, һургуулиһаа гадуур ябуулагдадаг хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һайжараа. Олон кружок хүдэлнэ.

Һургуулиин шэмэглэл хүнэй нюдэ баясуулна. Зүгөөр кабинедүүдэй шэмэглэл үшөө хүсэд дүүргэгдээдүйхэн байна.

Эдэ мэтын хүдэлмэридэ түрэлхидэй комитет дирекцидэ туһалха, ехэ үүргэ дүүргэлсэхэ ушартай. Мүн һурагшадай ерээдүйнгөө мэргэжэл шэлэхэ тушаа эгээл ехээр һанаагаа зобохо зон түрэлхид ха юм.

Һургуули түрэлхид хоёрой хоорондохи холбоое улам шангадхажа, КПСС-эй XXV съездые угтуулан, һуралсал хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ амжалта туйлаха хүсэлэнтэй байһанаа багшанар, хуралдаанда хабаадаһан эхэ, эсэгэнэр мэдүүлээ.

Хуралдаанда сугларһан түрэлхид хүүгэдэйнгээ гараар хэгдэһэн юумэнүүдые хаража, ехэтэ һонирхобо. Юун бэ гэхэдэ, «Алтан намар» гэһэн томо выставкэ эмхидхэгдэһэн байгаа бшуу.

Ф. СТЕПАНОВ.

ГУРБАН ХЭЛЭН? ТИИМЭ!

Һургуулида хари хэлэ заалга мүнөө үедэ тон ехэ удха шанартай болоһо байна гэжэ мэдээжэ. Мүнөө сагай болбосоронги хүн гэшэ өөрынгөө түрэл хэлые һайн мэдэхэһээ гадна, ород хэлээр эрхим бэлэдхэлтэй байха ёһотой.

Гадна юрэнхы эрдэмэй һургуулида табадахи классһаа эхилжэ, хари хэлэнэй хэшээл программын ёһоор нэгэдэдэг. Ямар хэлэнэй бэлэдхэлтэй мэргэжэлтэ бииб, тиимэл хэлэн һургуулида заагдана. Манай республикын олонхи һургуулида англи гү, али немец хэлэн заагдадаг. Һүүлэй үедэ зарим һургуулинуудта француз хэлэн заагдана.

Яруунын аймагай Гүндын дунда һургуули аймаг дотороо томохонуудай тоодо ородог. Гүндын һургуулида эртэ угһаа немец хэлэн заагдадаг юм. Тусхай бэлэдхэлтэй багшанаршье ходо байдаг гэшэ. Мүнөө тэндэ немец хэлэнэй гурбан багша байна.

Тэдэнэй нэгые — Буряадай АССР-эй һургуулиин габьяата багша Егорова Юлия Алагуевнае би үнинэй мэдэхэб. 1964— 1965 онуудай һуралсалай жэлдэ Ю. А. Егороватай Эгэтын-Адагай дунда һургуулида сугтаа багшалаа һэмди. Юлия Алагуевна ниитын ажалда бүхы зүрхэ сэдьхэлээрээ оролсодог хүн. Эгэтын-Адагай һургуулида Юлия Алагуевна профсоюзна эмхиин местко-мэй түрүүлэгшээр хүдэлдэг байгаа. Тиимэһээ бидэнэр хажуудандаа холиш:

— Манай хүндэтэ МК, — гэжэ тэрээндэ хандадаг һэмди. «Хүндэтэ МК-мнай» имагтал һургуулиингаа профсоюзна ажалаар хизаарладаггүй, шиидхэлэй хамаг асуудал шиидхэлсэдэг, һууринай хүн зоной дундашье ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулдаг байгаа.

Мүнөөшье харахадам, Юлия Алагуевна үнөөхил зандаа, хүнүүдэй хоорондохи харилсаанай үедэ гараа шэмэраад байжа шададаггүй зандаа хэбэртэй.

— Үнөөхил улаахан зүрхэмнай амаараа бултаганаһан зандаа гэшэ гү? — гэжэ Юлия Алагуевнада хандабаб.

— Хайшан гэхэбшэ-ээ. Хүл жорхой болоогүй һаа, юумэн бүтэнэгүй хаяажам, — гээд, Юлия Алагуевна бэеэ доһолгон энеэгээд, ямаршьеб классай журнал бариад, гараа далагашуулаад гүйжэ гараһан аад, һөөргөө дахин ороод иигэжэ нэмэбэ:

— Битнай оройдоол арбаад гаран частайб. Һанаһан юумэеэ бэелүүлхэдэ ёһоор болонхой. Немец хэлэнэй хоёр кабинедтэйбди. Техническэ хамаг хэрэгсэл хуу бии. Баян болонхойбдеэ. Орожо хараарайгты.

— Ямар классуудта заанат?

— Буряад классуудта. Һүү, хонхо дуугарха болоо, — гээд, томо гэгшээр гэшхэлээд гаража ябашаба.

«Һанаһан юумэеэ бэелүүлхэ» гэшэнь намда һайн ойлгогдожо байгаа һэн. Юун бэ гэхэдэ, республикын һургуулинуудта хари хэлэ заадаг олон багшанарай үсөөхэниинь буряад үхибүүдтэ хари хэлэ хайшан гээд заахада һайн бэ гэһэн асуудал шэнжэлдэг байха. Тэдэнэй нэгэниинь Юлия Алагуевна Егорова юм.

Харин юундэ тиимэ үсөөн хэшээлтэй байһыень һуража үрдингүй үлэшэһэн аад, удангүй элирүүлбэб. Багшанарай таһалга соо соносхол хададаг газарта Яруунын ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй гүйсэдкомой гэгээрэлэй таһагай нэрэһээ ерэһэн захиралта уншабаб. «Гүндын хүдөөгэй залуушуулай үдэшын һургуулиин директор Ю. А. Егоровада» гэжэ эхилһэн документ уншахадаа, намда ойлгосотой болоо һэн.

Үдэшын һургуулиин директорэй уялга баһал ехэ даа. Гүндын хүдөөгэй залуушуулай үдэшын һургуулида Яруунын, Исэнгын, Тулдуунай совхозуудта, ГРП-дэ (геолого-разведочнэ парти) болон элдэб эмхи зургаануудта хүдэлдэг аад, дунда эрдэмтэй болоодүй залуушуул һурадаг. Тиимэһээ үдэшын һургуулиин директор ажахын, эмхи зургаануудай, ГРП-гэй хүтэлбэрилэгшэдтэй нягта холбоотой байха болоно бшуу. Зүгөөр Исэнгын, Тулдуунай совхозуудай газар дээрэ оршодог нютагай дунда һургуулинуудай дэргэдэ үдэшын һургуулиин пункт бии. Гэбэшье гол харюусалгань директорэй толгойһоо холо ошохогүй ха юм даа. Ю. А. Егорова һүүлэй 3—4 жэл соо үдэшын һургуулиие хүтэлбэрилжэ, дааһан уялгаяа муу бэшээр дүүргэнэ.

Харин дээрэ минии дурсагша «һанаһан юумэеэ бэелүүлхэ» тушаань хэлэбэл, иимэ байха юм. Национальна һургуулинуудта ород хэлэ заалга өөрын дүримтэй, онол аргатай байдаг. Тиимэһээ Педагогическа эрдэмэй академиин дэргэдэ тэрэ асуудал шэнжэлдэг институт үнинэй хүдэлдэг.

РСФСР-эй дэбисхэр дээрэ хэдэн мянгаад национальна һургуулинуудта хариин хэлэ заалгын онол арга, онсо илгаа тухай асуудал юундэшьеб шэнжэлэгдэдэггүй байгаа. Хэрбээ, жэшээнь, Грузиин, Туркмениин һургуулинуудта шудалагдаха хари хэлэнэй учебнигүүдэй оршуулганууд грузин, туркмен хэлэн дээрэ үгтэдэг, түрэл хэлэнэйнь шэнжэ шанартай сасуулагдадаг байхада, манай эндэ тиимэ арга үгы һэн. Имагтал үсөөхэн тэды эдэбхитэд — Юлия Алагуевна мэтын багшанар буряад үхибүүдтэ хари хэлэ заахадаа, түрэл хэлэнэйнгээ баялигтай, онсо илгаатай сасуулжа үзэдэг байна.

Жэшээлхэдэ, буряад болон немец хэлэнүүдтэ адлирхуу абяанууд үсөөн бэшэ юм. Нэн түрүүн һ абяание абажа үзэе. Ород хэлэндэ иимэ абяан байхагүй. Тиимэһээ һунд нохой), һэбэн (үргэхэ), һаус (гэр), мэтын үгэнүүдые тон буруугаар, хунд, хэбэн, хаус гэжэ үгүүлжэ һургадаг ушар олон. Немец хэлэнэй h абяан түбэнгиһөө амисхалтай адли үгүүлэгдэдэг, харин буряадай һ хэлэнэй үзүүрай абяан гэшэ ааб даа.

Үгышье һаа, дээрээ хоёр точкотойгоор бэшэг дээрэ тэмдэглэгдэдэг а, у (буряадай ү абяанда дүтэрхы), о абяануудые абажа үзэе. Эдэ гурбан абяан дээрээ хоёр точкогүй байхадаа, юрынхеэр үгүүлэгдэдэг, харин хоёр точкотой болон гэхэдээ, умляут гэжэ нэрэтэй болоод, үгүүлбэринь хубилдаг юм. Түрүүшынхиинь а-умляут э шэнги болодог. Нүгөө хоёрынь баһал тад ондоо болошодог. Жэшээнь, о-умляут буряадай ой дифтонгдо, у-умляут үй дифтонгдо дүтэрхыгөөр үгүүлэгдэдэг.

Эдэ мэтын жэшээ бэдэрбэл яһала олон байха.

Ю. А. Егорова түрэл хэлэнэйнгээ эдэ онсо шэнжэнүүдые тон зохидоор хэрэглэжэ, шабинартаа немец хэлэнэй «нюусые» ойлгуулдаг. Тиимэл хадань гэрэнэй шабинар немец хэлэндэ һайнаар һурадаг гэжэ тэмдэглэхээр. Олон шабинарынь багшынгаа замаар ошонхой. Рэгзэмаа Дымбрылова Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ БГПИ-гэй хари хэлэнэй факультет дүүргээд, Зэдын аймагта немец хэлэ заана. Тиихэдэ Ринчима Цанзатдоржиева Эрхүүдэ Хо Ши Минэй нэрэмжэтэ хари хэлэнэй институдые дүүргэжэ, немец хэлэнэй багша болохоо ябана. Иимэ жэшээнүүдые үшөөшье дурдажа болохоор.

— Мүнөөнэй дунда һургуули дүүргэжэ гараһан буряад залуушуул гурбан хэлэ һайн мэдэхэ ёһотой, — гэжэ Ю. А. Егоровагай хэлэхэдэ, тэрэниие зүбшөөнгүй байхын аргагүй. — Буряад, ород, ямар нэгэн хари хэлэ...

* * *

Ю. А. Егорова Эрхүүдэ хари хэлэнэй институтда һуража ябатараа, заочно таһагта ороод, 1952 онһоо багшалжа эхилһэн байха. Институдаашье һайн дүүргэһэ. Хори гаран жэл соо хүдэлхэдөө, дүй дүршэлыньшье нилээд баян болоо.

Ц. ДОНДОГОЙ.

Галина Никифоровна Ипатьева Зэдын аймагай Петропавловкын дунда һургуулида географи заадаг. Олон удаан жэлдэ хүүгэдые һайнаар һургажа, хүмүүжүүлжэ байһанайнгаа түлөө 1973—1974 онуудай һуралсалай жэлдэ «Арадай гэгээрэлэй отличник» гэһэн үбсүүнэй тэмдэгээр шагнагдаа һэн.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Г. Н. Ипатьева хэшээл үнгэргэжэ байна.

С. ДОНСОРУНОВАЙ фото.

телефон • телеграф • радио

ХИЛЫН СААНАҺАА

БЕРЛИН

СЕПГ-эй ЦК-гай пленум

ТАСС

СЕПГ-гэй Центральна Комитедэй пленум октябриин 2-то эндэ нээгдэбэ. СЕПГ-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СЕПГ-гэй ЦК-гай секретарь К. Хагер Политбюрогой элидхэл пленум дээрэ хээ. СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СЕПГ-гэй ЦК-гай секретарь Г. Аксен аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэ Европын зүблөөнэй дүнгүүд тухай элидхэл хэһэн байна.

СЕПГ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Э. Хонеккер партийна организацинуудта һунгалта үнгэргэхэ тухай элидхэл хэбэ.

ХАНОЙ

ДРВ-гэй МИД-эй мэдүүлгэ

ТАСС

Вьетнамай Демократическа Республикые, Урда Вьетнамай Республикые бүхы дэлхэйн хани нүхэдэйнь халуунаар дэмжэжэ байһые Генеральна Ассамблейн сесси дээрэ, ООН-ой Аюулгүйн Соведтэ дуугаа үгэлгэ баталһан байна. Энэнь хадаа вьетнам арадай политическэ ехэ илалта болоно гээд ДРВ-е ба РЮВ-ые Нэгэдэмэл Нацинуудай Организацида абаха тухай гүйлтатай дашарамдуулан, ДРВ-гэй МИД-эй эндэ тунхаглагдаһан мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ. Энэ хадаа социализмын хүсэнүүдэй, сэрэгэй ямаршье бүлэглэлдэ хабаададаггүй ба эб найрамдалда дуратай оронуудай хамтын илалта болоно. Вьетнам тушаа харгис политика бэелүүлдэгэйнгээ түлөө США улам гансаарданги байдалда ороно.

Аха дүү социалис оронуудта, сэрэгэй ямаршье бүлэглэлдэ ородоггүй гүрэнүүдтэ, эб найрамдалай ба үнэн зүб ябадалай түлөө тэмсэдэг дэлхэйн бусад оронуудта дэмжэлгэ, туһаламжа үзүүлһэнэйнь түлөө энэ документ соо үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргэгдэнэ.

ООН-ой гэшүүн болоод гү, али энэ эмхиин газаа талада байхадаашье вьетнам арад, ДРВ-гэй правительство бүхы арадуудтай хани барисаатай байха, эб найрамдал бэхижүүлхэ, социалис оронуудтай холбоо барисаагаа улам үргэдхэхэ политика бэелүүлжэ үргэлжэлхэ байна гээд мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

ДРВ-е, РЮВ-ые Нэгэдэмэл Нацинуудай Организацида абаха тухай гүйлтатай дашарамдуулан, Урда Вьетнамай Республикын Гадаадын хэрэгүүдэй министерство иимэ мэдүүлгэ толилуулһан байна.

НЬЮ-ЙОРК

СЭВ-эй ХАРИЛСААН ҮРГЭДЭНЭ

ТАСС

ООН-ой Генеральна Ассамблейн XXX сессидэ хабаадажа байһан СЭВ-эй делегаци түсэблэлгын ажал ябуулгын асуудалнуудаар СЭВ-тэ хабаатай оронуудай хоорондын харилсаа холбоон тухай мэдээсэл тарааба.

Түсэблэлгын ажал ябуулгын, илангаяа түсэбүүдые нэгэ газарһаа зохёон табилгын асуудалнуудаар харилсаа холбоон ажалай уласхоорондын социалис хубаарилые гүнзэгырүүлнэ, СЭВ-тэ хабаатай оронуудай арадай ажахые тогтууритай һайнаар хүгжөөхэ, эдэнэй экономическа ба научно-техническэ холбоое үргэдхэхэ арга олгоно гээд СЭВ-тэ хабаатай оронууд тэмдэглээ.

Удаадахи табан жэлдэ СЭВ-тэ хабаатай оронуудай арадай ажахын түсэбүүдтэй тааралдуулан, нэгэдхэгдэһэн программа зохёон бэелүүлхэ, олон ба хоёр талын үндэһэ һуури дээрэ экономическа ехэ ехэ асуудалнуудые шиидхэхэ арга олгохо байна.

Экономическа научно-техническэ харилсаагаа саг үргэлжэ үргэдхэн гүнзэгырүүлжэ, амгалан гуримаар зэргэ оршохо политикаяа бэелүүлэн, ниитын ба гүрэнэй байгуулалтаһаа дулдыдангүй СЭВ-эй хабаатай оронууд адли тэгшэ эрхын, али алиндань аша туһатай байлгын ба бэеэ дааһан байдал сахилгын гол ёһонуудай үндэһөөр бусад оронуудтай экономическа, научно-техническэ холбоогоо хүгжөөнэ. Тиихэдээ СЭВ-эй гэшүүн оронууд хүгжэжэ байгаа гүрэнүүдтэй худалдаа наймаагаа, экономическа, научно-техническэ харилсаагаа саашадань үргэдхэхэ хэрэгтэ анхаралаа ехээр хандуулна. Энэнь хүгжэжэ байгаа оронуудай бэеэ дааһан национальна экономико байгуулха, эдэнэй гүрэнэй дуллыдангги бэшэ байдалые бэхижүүлхэ арга олгоно.

ТОКИО

Ажалшадай намарай добтолго

ТАСС

«Мүнгэнэй сэнгэй буурал гые ба ажалгүйдэлгые болюулха!» — иимэ уряа лозунг доро Японой ниислэл хотын ажалшадай олониитын митинг үнгэрөө.

Өөһэдынгөө зэргэнүүдтэ дүрбэн миллион үлүүтэй хүнүүдые нэгэдүүлдэг Японой профсоюзуудай генеральна соведэй (СОХИО) түрүүлэгшэ Макото Итикава энэ митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ, иигэжэ онсолон тэмдэглээ. Ажахын улам ехээр доройтожо байһан эрхэ байдалда ажалтай болохын түлөө тэмсэхэ гэшэ Японой ажалшадай энэ намарай добтолгын гол шухала зорилгонуудай нэгэниинь мүн.

СОХИО-гой мэдээнэй ёһоор, Японой ажалгүйшүүлэй тоо 2 миллион хүнүүдһээ дээшэ болобо.

Ажалшадай намарай добтолгын үшөө нэгэ шухала зорилгонь юуб гэхэдэ, юумэнэй үнэ сэнгэй дээшэлхэ ябадалтай хэгдэхэ тэмсэл болоно.

Токиогой Хибия гэжэ парк соо болоһон энэ митинг хадаа монополинуудта эсэргүү, арад ниитын аша туһын түлөө Японой ажалшадай энэ намартаа хэхэ тэмсэлэй эхиниинь болоһон байха юм.

ВАШИНГТОН

США-гай НАЦИОНАЛЬНА АША ТУҺАДА ЗҮРЮУГЭЭР

ТАСС

Пентагоной хэрэглэмжэдэ туйлай ехэ мүнгэ — 112 миллиард доллар 15 һарын үедэ гаргашалагдахаар һомолхо гэһэн хуулиин проектые США-гай конгрессэй түлөөлэгшэдэй палата һайшааһан байна. Энэ 15 һарын болзор байгша оной июлиин 1-һээ эхилээ юм. Хуули гаргадаг олохон түлөөлэгшэд сэрэгэй гаргашануудые хорооохын түлөө үгэ хэлэһэн байгаа. Энээнэйнь эсэстэ сэрэгэй гаргашада зорюулжа. оборонын министерствын эриһэн мүнгэн 9 миллиард шахуу доллароор бага болгогдоо һэн.

Гэбэшье, хуули гаргагшадай хэһэн энэ хороолто Пентагоной гол программые дайрангүйгөөр, сэрэгэй бюджэдэй юрэл хоёрдохи шатын удха шанартай статьянуудта хабаатай байба. Жэшээлхэдэ, сэрэгэй барилгада, тэрэ тоодо Индиин океан соохи Диего-Гарсия арал дээрэхи далайн-сэрэгэй баазые үргэдхэхэ хэрэгтэ мүнгэ һомолхо гэһэн эрилтэнь хүсэдөөр шахуу хангагдаа. Мүнөө үеын шэнэ буу зэбсэг худалдажа абаха хэрэгтэ олон миллиард мүнгэ һомололго хоригдонхой юм. Тиибэшье энэ хэрэгтэ һомологдодог мүнгэн мүн лэ горитойгоор хорооцоогүй байна.

Июлиин 1-һээ эхилдэг мүнөөнэй финансова жэлдэ, мүн 1976 оной июлиин 1-һээ сентябриин 30 хүрэтэр үргэлжэлдэг «шэлжэн оролгын» гурба һарын үедэ энэ мүнгэ зөөри Пентагондо һомологдоно. США-гай финансова жэл саашадаа октябриин 1-һээ эхилдэг болохо юм.

БЕЙРУТ

ГУРИМШУУЛГЫН ХҮСЭЛЭЛ ОРОЛДОЛГО

ТАСС

Оршон байдалые гуримшуулха, шэнэ хүсэрхэлгэнүүдые урид̃алан болюулха тушаа хэмжээнүүд Ливанда абтажа байһаар.

Премьер-министр Р. Караме гэгшын түрүүлэлгэ доро национальна эблэрэлгын асуудалаар байгуулагдаһан комитедэй заседани болобо. Бүхы партинуудай зэбсэгтэ этэгээдүүд октябриин 3-най 11 час болотор өөһэдыгөө тушаалнуудые орхихо ёһотой гэһэн шиидхэбэри энэ комитет баталан абаа. Аюулгүй байдал сахидаг хүсэнүүд тэдэнэй һууринуудые удаа дараалан эзэлхэ уялгатай. Хүсэрхэлгын али бүхы аашануудта, хүнүүдые хулууха ябадалда эсэс табиха шухала гэжэ комитедэй заседани дээрэ онсолон тэмдэглэгдээ. Энэ зорилго аюулгүй байдал сахидаг хүсэнүүдтэ даалгагдана.

Бейрут — Шиях ба Айна Ар-Руммана шадархи бүхы баррикадануудые үгы хэхэ тухай, хүнүүдые хулууһанай түлөө зэмэтэдые мүрдэхэ тухай хэлсээн түйлэгдаа гэжэ юстициин министр А. Осейран мэдээсээ.

Бейрудтэ октябриин 2-то хүнүүдые хулууһан ушарнууд үшөөл үзэгдөө, зарим снайпернууд буудаһан байгаа. Эмхи зургаанууд, олонхи магазинууд хаагдаа һэн. Банкнуудай, гүрэнэй эмхи зургаанудай, магазинууд болон гостиницануудай оршодог городой баруун зүгтэхи районууд патрульнуудай нарин шанга хиналта доро байна.

ХЕЛЬСИНКИ

У. К. Кекконенэй мэдүүлгэ

ТАСС

Эндэ октябриин 3-да Финляндиин шэнэ парламентын сесси нээгдэбэ.

Финляндиин Республикын президент У. К. Кекконен үгэ хэлэһэн байна.

Европодо аюулгүй байдал, харилсаа холбоо хангаха зүблөөн энэ зундаа амжалтатайгаар дүүрээ һан гэжэ президент хэлэбэ. Хоёр жэл үлүүтэй саг соо үргэлжэлһэн эдэ хэлсээнүүдэй дүнгүүд Хельсинкидэ болоһон дээдэ тушаалтадай уулзалга дээрэ баталагдаһан байха юм. Финлянди хадаа Европодо, мүн бүхы дэлхэй дээрэ уласхоорондын түгшүүрилтэ байдалые һуларуулха, эб найрамдалые бэхижүүлхэ хэрэгтэ саашадаашье эдэбхитэй хубитаяа оруулха байна гээд тэрэ онсолон тэмдэглээ.

Саашань үгээ үргэлжэлүүлхэ зуураа, У. К. Кекконен шэнэ парламентын үмэнэ табигдажа байгаа зорилгонууд дээрэ тогтоһон байна. Тодорхойлон хэлэбэл, правительствые түргөөр байгуулха шухала гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

БУЭНОС-АЙРЕС

ПРЕЗИДЕНТЫН ШИИДХЭБЭРИ

ТАСС

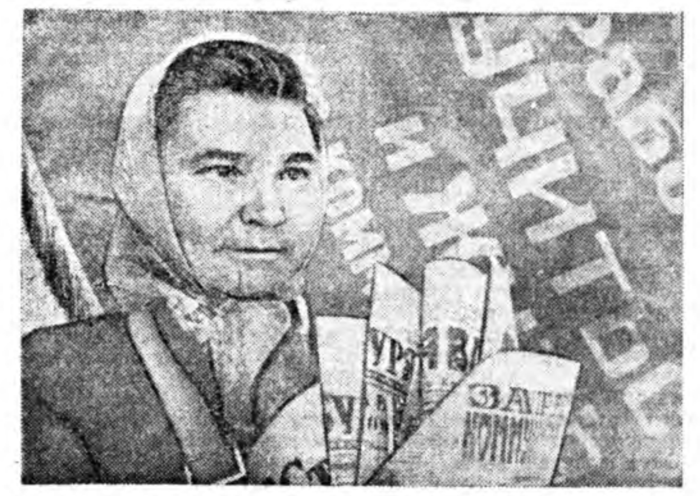
Аргентинын саг зуура байһан президент Итало Лудерай шиидхэбэреэр Мануэль Гильермо Араус Кастекс оронойгадаадын хэрэгүүдэй министрээр томилогдоо. Дотоодын хэрэгүүдэй министр байхадаа, гадаадын хэрэгүүдэй министрэй уялганuудые дүүргэжэ байһан Анхель Федерико Робледые энэ тушаалда һэлгэбэ.

Мануэль Гильермо Араус Кастекс юрист мэргэжэлтэй хүн юм. Тэрэ ороной наһа бараһан президент Х. Пероныие сэхэ шууд дэмжэдэг байгаа. Һая болотор тэрэ Аргентинын Верховно сүүдэй гэшүүн байһан. Уласхоорондын монополинуудай орон дотор үүдхэжэ байһан гутамшаг муухай ябадалтай эрид тэмсэхэ хэдэ хэдэн шиидхэбэринүүд тэрэнэй үүсхэлээр абтанхай.

Ороной президент Мария Эстела Мартинес де Пероной бэеын муудажа, 45 хоногоор амаралтада гараһанайнь һүүлээр И. Лудер саг зуура президент болоод байха үедөө Аргентинын правительстводэ гурбадахияа хубилалта хэжэ, гадаадын хэрэгүүдэй шэнэ министрые томилбо гэшэ.

Саянһаа Витим хүрэтэр

мянга гаран түхэриг*э захил абтаа.

— Хүн бүхэн гансата бүхэли жэлэй хэблэл захиха аргагүй ха юм. Тиимэһээ хэн нэгэнэй хэблэлдэ захил хэһэн болзорой үнгэрхэдэ, гэртэнь ошсожо һануулаад, дахин захил абадаг заншалтайбди. Иигээд байхадаа хэблэлдэ захил абаха хүдэлмэримнай бүхэли жэл соо үргэлжэлнэ, — гээд отделениие даагша В. Д. Елизарова хөөрэнэ.

Хэлхеэ холбооной отделенидэ ажал хүдэлмэридөө һайн дүнгүүдтэй ябадаг хүнүүд олон юм. Почтальонууд Л. И. Белова, Е. А. Елисеева гэгшэд түрүүшүүлэй тоодо оролсоно.

ЭДЭБХИТЭДЭЙ ХҮСӨӨР...

Улаан-Үдын аймагай Заречный посёлогто ажаһуугшадые хэлхеэ холбооной 23-дахи отделениин коллектив хангадаг юм. Эндэхи хүдэлмэрилэгшэд юһэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы ондо оролдосотой һайнаар хүдэлжэ байнхай. Үнгэрэгшэ жэлдэ энэ отделениин коллективтэ «Коммунис ажалай коллектив» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоһон байгаа. Эндэхи хүдэлмэрилэгшэд юһэдэхи табан жэлэй туршада хэдэн удаа республикын хэлхеэ холбооной үйлэдбэриин — техническэ управлениин ба профсоюзай обкомой дамжуулгын Улаан тугта хүртэһэн юм.

Отделениин начальнигаар Валентина Дмитриевна Елизарова хүдэлнэ. Энэ коллективэй гэшүүн бүхэн 1976 оной газетэ ба журналнуудые тарааха хүдэлмэридэ ехэ анхарал хандуулдаг байна. Отделениин почтальонууд Лидия Ивановна Белова, Галина Ильинична Матафонова, Екатерина Александровна Елисеева болон бусад мүнөө посёлогой айл бүхэндэ ошожо, хэблэл тухай тобшохон хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэ, газетэ ба журналнуудта захил абана. Гансахан сентябрь һарада 4 Тэдэнэй фото-зурагууд Улаан-Үдын главпочтамтын Хүндэлэлэй самбарта гаргагданхай.

Заречный посёлой хэлхеэ холбооной хүдэлмэрилэгшэд 18-дахи отделениин коллективтэй мүрысэдэг юм. Тэдэнэр ерэхэ жэлэй хэблэл тараалгые богони болзорто дүүргэжэ, табан жэлэйнгээ түсэбтэ даабарииe энэ оной ноябриин 7-ной һайндэр болотор бэелүүлхэ зорилготой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: бэрхэ почтальон Екатерина Александровна Елисеева.

Д. БАЛДАНОВАЙ фототекст.

ШЭНЭ ГОРОДОЙ ПРОЕКТ

Ерээдүйн Северо-Байкальск городые бариха генеральна проект зохёогдожо, һаяхан баталагдаба. Тэрэниие «Ленгипрогор» гэжэ проектнэ институдай архитекторнүүд болон бусад мэргэжэлтэд зохёоһон байна.

Северо-Байкальск хото мүнөөнэй Нижнеангарск посёлогһоо 30-аад километрэй зайда бодхоогдохо юм. Тэрэниие Байгал-Амарай түмэр замай магистралиин нэгэ участогые шефтэ абаһан Ленинград хотын барилгашад бодхоохо байна.

1982 ондо Северо-Байкальск хотодо гушаад мянган хүн ажаһуухаар түсэблэгдэнхэй. Шэнэ городто байрын олон дабхар гэрнүүд, һургуулинууд, хүүгэдэй эмхи зургаанууд, соёлой байшангууд, ажалшадай ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха, худалдаа наймаанай ба ниитын эдеэ хоолой предприятинууд баригдаха юм.

Манай корр.

ЭДЭНЭРЭЙ ХУБИТА ЕХЭ

Зүүн Сибириин соёлой институдай хоёрдохи курсын студентнэр Түнхэнэй аймагай «Восточные Саяны» колхоздо таряа хуряалгын үедэ ерэжэ, өөһэдынгөө туһаламжа үзүүлбэ.

Эдэнэр колхозой гурбан отделенидэ хубаараад, таряанай тоогууд дээрэ хүдэлһэн байна. Жэшээнь, Хуурай-һубагай отделениин таряанай тоог дээрэ хүдэлһэн О. Корнильцева, Г. Маслакова, Л. Хандирова, Н. Заворина, Д. Хайтаева Л. Будаева, Т. Суворова гэгшэд ульгам бэрхээр хүдэлжэ, богони саг соо 4.574 центнер таряа машинаһаа буулгажа, сэбэрлэлсэһэн, тэдэнэйнгээ 2.400 центнерынь машинануудта ашажа, гүрэнэй амбаарта эльгээлсэһэн байба.

Б. БИРБАЕВ.

СУББОТНИК ҮНГЭРГЭБЭ

Улаан-Үдэ хотын ажалшад алтан намарай эхилхэтэй зэргэ үйлсэ, талмайнуудтаа, гэрэйнгээ газаагуур һөөг бургааһа, модо һуулгадаг заншалтай юм. Һаяхана Виадук шадархи 23, 25-дахи гэрнүүдтэ ажаһуугшад субботник, воскресенигүүдые үнгэргэжэ, 60-аад модо, 200-һаа дээшэ һөөг бургааһа газаагуураа һуулгаһан, уһалһан, үйлсэ талмайнуудаа бог шоройһоо сэбэрлэһэн байха юм. Дурсагдагша хоёр гэрэй эхэнэрнүүдэй Соведэй гэшүүд А. С. Скрипак, Е. Н. Микова, Е. С. Янкевич, М. А. Тихоньких, М. Н. Семенова, Д. Н. Козловская, Н. В. Ровкин болон бусад субботник, воскресенигтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаа.

Д. КОЛМАКОВ.

МОСКВАГАЙ АРТИСТНУУД— МАНАЙДА

БАГДАРИН. (Телефоноор абтаба). Аймагай түбэй соёлой ордон соо Москвагай артистнар баян программатай концерт табижа, Баунтын аймагай ажалшадые ехэтэ баясуулба. Айлшадай дунда мэдээжэ артистнууд гэхэдэ, Белоруссиин ССР-эй арадай, РСФСР-эй габьяата артист Игорь Сорокин, Бүхэсоюзна радио, телевидениин дуушан Ф. Н. Пичуев, шог ёгто үгэнүүдые уран гоёор гүйсэдхэдэг Михаил Зощенко болон бусад ерэһэн байба.

Москваһаа ерэһэн артистнуудай программада арадуудай дуунууд, мүнөө үеын композиторнуудай зохёоһон оперойоо хэһэг дуунууд болон романснууд, шог ёгто үгэнүүд оруулагдаһан байжа, сугларагшадта ехэтэ һайшаагдаа.

Бүхэсоюзна радио, телевидениин дуушан Фёдор Кириллович Пичуев Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ хоёр удаа Улаан тугта хүртэһэн Александровай нэрэмжэтэ Совет Армиин хатар, дуунай ансамбльда дуушан ябахадаа фронт дээрэ ошожо, сэрэгшэдэй урда хэдэн удаа дуу гүйсэдхэдэг байһан.

Холоһоо ерэһэн айлшад Маловскын, Северный тосхонуудта хүрэжэ, тэндэхи ажалшадта концерт-наада харуулха юм.

А. ЦЫРЕНОВ.

ЭМШЭ-ХАНИНАР.

М. СУТУРИНАЙ фотоэтюд.

ҺАЙНДЭРТЭ ХАБААДАЛСАХААР

СССР-эй Наукануудай академиин байгуулагдаһаар 250 жэлэй ойн һайндэртэ хабаадалсахаар манай республикын бүлэг эрдэмтэд октябриин 7-ной үдэр Москва хотэ ошохоёо мордохонь.

Буряадай АССР-эй эрдэмтэдэй делегациин бүридэлдэ СССР Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай президиумэй түрүүлэгшэ, химиин эрдэмэй доктор, профессор М. В. Мохосоев, филиалай Геологиин институдай директор, геолого-минералогиин эрдэмэй доктор, профессор Ф. П. Кренделев, филиалай Ниитын эрдэмэй институдай директор, философиин эрдэмэй кандидат Д. Д. Лубсанов, филиалай Естественнэ эрдэмэй институдай директорэй орлогшо, физико-математикын эрдэмэй доктор Ч. Ц. Цыдыпов болон бусад хамтадаа долоон хүн ороно.

Манай корр.

МЭРГЭН АНГУУШАД

1974—1975 онуудай намар--үбэлэй агнууриин үедэ «зөөлэн алта» ехээр абажа, гүрэндэ тушааха талаар ангуушадай дунда дэлгэрһэн конкурсын дүн Роспотребсоюз гаргаба.

Конкурсын гурим дүүргэһэн Буркоопсоюзай коопзверопромхозуудай 13 ангуушад Роспотребсоюзай Хүндэлэлэй грамота болон мүнгэн шанда хүртэхэ болобо.

Прибайкалиин, Хойто-Байгалай аймагуудай коопзверопромхозой ангуушад Н. Г. Шангин, Ф. И. Волков гэгшэд нэгэдэхи мүнгэн шанда, Хүндэлэлэй грамотада хүртэһэн байна. Ангуушан Шангин үнгэрһэн үе соо 87 булга, 250 ондатра, 168 хэрмэ бараа гэхэ гү, али 3.500 түхэригэй арһа гүрэндэ тушааһан байна. Ф. И. Волков 2.825 түхэригтэ булганай, хэрмэнэй болон ондатрын арһа тушааһан байба.

Хойто-Байгалай аймагай ангуушад Н. З. Петров, Н. Н. Осипова, Баунтын аймагай Т. С. Домальчук, Л. В. Смирнов, Хойто-Байгалай аймагай ангуушад В. Г. Аникин, Г. Н. Богданов, И. А. Кузнецов, Г. Н. Семушев гэгшэд хоёрдохи, гурбадахи мүнгэн шангуудта хүртөө.

Байгша оной октябриин тэн багһаа республикын ангуушад ой тайгадаа гаража, агнуурияа эхилхэнь.

М. ГЫЛЫКОВ,
Буркоопсоюзай коопзверопромхозуудай трестын охотовед.

Харгын гурим сахиха һара

БҮЛТАДАА ХАБААДАЯ

Һүүлэй үедэ түргөөр хүгжэжэ байгаа автомобильна транспортын хүдэлмэриие гуримтай һайнаар эмхидхэхэ гээшэ арадай ажахын зорилгонуудые шиидхэлгэдэ ехэхэн удха шанартай гэжэ бүгэдэндэ мэдээжэ болонхой. Тиимэһээ олошоржо байгаа транспорт жолоодогшодой дунда һэргылэмжын хүдэлмэри үдэрһөө үдэртэ ябуулагдана.

Харгы замаар ябаха гуримые нарин нягтаар сахиха хэрэг олохон эмхи зургаануудай, предприятинуудай саг үргэлжын эдэбхитэй ажал ябуулгаһаа дулдыдаха болоно. Тиимэһээ ябаган хүншье, жолоошоншье байг хамаагүй — харгыгаар гү, али үйлсөөршье ябахадаа, һэримжэтэй һэргэг байха, харгын гурим һайнаар сахиха ёһотой.

Харгы дээрэ ушардаг гэнэ оһол уридшалан һэргылхэ, үсөөрүүлхын зорилготойгоор бүхы орон доторнай, тэрэ тоодо манай Буряадай АССР-эй территори дээрэ харгы замаар ябаха дүрим сахиха Бүхэсоюзна һара байгша оной октябриин нэгэнһээ 31 болотор соносхогдобо. Архиншадтай болон харгын дүрим эбдэгшэдтэй хайра гамгүйгөөр тэмсэхэ гэһэн уряа доро бүхы предприятинууд, эмхи зургаанууд энэ шухала хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаха зэргэтэй. Тиихэдэ һургуулинуудай һурагшадтай хөөрэлдөө үнгэргэхэ, ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулха, харгыгаар ябаха дүримые эбдэхэ ябадалһаа тэдэниие уридшалан һэргылхын тула декурство эмхидхэхэ шухала.

Харгыгаар ябахадаа дүрим сахихаар соносхогдоһон һарые амжалтатайгаар үнгэргэхэ хэрэгтэ комсомолой эмхинүүд, ниитын түлөөлэгшэд схэхэн туһаламжа үзүүлхэ зэргэтэй.

Л. ПОПОВ,
БурАССР-эй МВД-гэй ГАИ гай автоинспектор.

Спорт

МОНГОЛ МОРДОБО

Байгша оной октябриин 2-то манай республикын суглуулагдамал команда МНР-эй Дархан хото ошохоор аян замда мордобо. Эндэ дүрэ буляалдалгаар үнгэргэгдэхэ мүрысөөндэ Буряадай АССР-эй команда хабаадалсаха юм. Суглуулагдамал командын бүридэлдэ дүрэ буляалдалгаар СССР-эй спортын мастер, Зүүн Сибириин технологическа институдай багша Равиль Валеев, Улаан-Үдэ хотын хоёрдохи дунда һургуулиин 10-дахи классай һурагша Михаил Елбаскин, Зүүн Сибириин технологическа институдай студентнэр Геннадий Алтаев, Батор Батуев, Виктор Дамбаев гэгшэд оруулагдаһан байна.

Мүн командын тренер, СССР-эй спортын мастер Геннадий Баймеев, СССР-эй габьяата мастер, ороноймнай зургаа дахин чемпион ябаһан Клим Олзоев гэгшэд аха дүү оронойнгоо залуу хотын спортсменүүдтэ айлшалхаар аян замдаа мордобо. Буряадай АССР-эй бүхэшүүлэй командые Республикын Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи физкультура, спортын комитедэй түрүүлэгшэ Г. М. Сергеев толгойлно.

* * *

Иваново хотодо «Буревестник» бүлгэмэй боксернүүдай дунда Россин Федерациин түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн боложо дүүрэбэ. Республикын институдуудай найман студентнэр энэ мүрысөөндэ хабаадалсаһан байгаа. Спортын мастерта кандидадууд Виктор Бадмаев, Геннадий Плюснин гэгшэд хоёрдохи һуури эзэлжэ ерэбэ.

В. ЦЫБИКДОРЖИЕВ.

ГОЛ ДОБТОЛОГШО

Буряадай хүдөө ажахын институдай спортын зал соо орохоходо, студент басагад хэшээлнүүдэйнгээ һүүлээр эндэ сугларанхай, волейбол наадажа байба.

— Манай институдай спортын клубай волейболой команда Белгородто үнгэргэгдэһэн наадаһаа һаяхан бусажа ерэнхэй юм. Мүнөө командын гэшүүд ноябрь һарада Саратов хотодо үнгэргэгдэхэ түгэсхэлэй нааданда бэлдэжэ, һорёо, мүрысөөнүүдые үнгэргэжэ эхилэнхэй, — гэжэ командын тренер Т. Ф. Буркин хөөрэбэ.

Хүдөө ажахын институдай суглуулагдамал командын гэшүүд хотынгоо институдуудай дунда волейболоор наадахадаа, ходоо түрүү һуури эзэлжэ ябадаг юм. «Урожай» бүлгэмэй нэрэһээ һорёо мүрысөөнүүдтэ хабаадалсахадаа, эрхим амжалтатай ябажа ерэдэг һураг суутай болоһоор үнихэнэй.

Сентябрь һарын хуушаар Белгород хотодо волейболоор наададаг командануудай дунда ерэхэ жэлһээ «А» классай бүлэгтэ орохо эрхэ олохын түлөө һонирхолтой мүрысөөн болоһон байна. Манай республикын хүдөө ажахын институдай студентнэрһээ бүридэһэн волейболой команда тус мүрысөөндэ хабаадалсахадаа, эрхим амжалтатай ябажа ерэбэ. Эдэнэр Калининград хотын, Белгородско, Калининска областьнуудай командануудтай наадахадаа, бултаниинь аб адлихан — 3:0 тоотойгоор шүүжэ гарахадаа, түгэсхэлэй нааданда хабаадалсаха эрхэ олобо ха юм. Түгэсхэлэйнь энэ наадан ноябриин 12-һоо 16 болотор Саратов хотодо үнгэргэгдэхөөр хараалагданхай. Дүрбэн командануудай дунда үнгэргэгдэһэн нааданда түрүү һуури эзэлһэн командань «А» классай бүлэгтэ оруулагдаха болоно. Мүрысөөндэ Белгородско, Брянскын, Саратовай областьнуудай, манай республикын хүдөө ажахын институдай командануудай хабаадалсаха юм.

Хүдөө ажахын институдай волейболистнуудай командань Агафья Фёдоровна (командын капитан), Татьяна Конева, Лидия Буркова, Любовь Волкова, Ольга Линкер, Маргарита Герман, Анна Рыжакова гэгшэд наададаг юм.

— Командын гэшүүдэй дундаһаа Фёдорова Конева хоёрые онсо тэмдэглэмээр ха. Юуб гэхэдэ, нэгэдэхинь хамгаалга һайнтай байдаг дээрэһээ, командаяа хододоо шадамар бэрхээр хамгаалжа, ерэһэн лэ бүмбэгэ алдангүй нүхэдтөө дамжуулжа үгэдэг солбон, һүбэлгэн бэрхэ спортсменка юм. Нүгөөдэнь — Татьяна Конева ёһотойл добтологшо нэрэтэй болонхой, эршэтэйгээр сохиһон бүмбэгыень тодожо абахань хүшэрхэн лэ байдаг юм. Тиимэһээ командадаа олон очко асардаг гуримтай болонхой. «Манай Таня добтолоо һаа, хэдышье һайн бэлэдхэлтэй командые мэгдэхээжэ, тухашаруулжа һаладаг» гэжэ командын гэшүүд дэмы хэлсэдэггүй байха, — гэжэ нүхэр Буркин түгэсхэлдөө нэмээгээ һэн.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

Октябриин 5-һаа 12 болотор

ТЕЛЕВИДЕНИ

ВОСКРЕСЕНИ, 5 БАГШАНАРАЙ УДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.00 — Шэнэ һонин. 10.10 — «Таанарта, манай багшанар». Хүгжэмтэ программа (үнгэтэ). 10.55— Хоккейгээр СССР-эй чемпионат. «Крылья Советов» — «Спартак» (үнгэтэ). 11.55 — «Сергей Есенин». Түрэһөөр 80 жэлэйнь ойдо зорюулагдана. 12.40 — «Дуун-75» (үнгэтэ). 13.00 — «Советскэ Союзда алба хэнэб!». 14.00 — 14.10 — Забһарлалга. 14.10 — Мультфильм (үнгэтэ). 14.25 — СССР-эй Наукануудай академиин 250 жэлэй ойдо зорюулагдаһан дамжуулга (үнгэтэ). 14.55 — «Хүгжэмтэ киоск» (үнгэтэ). 15.25 — Уласхоорондын һонин (үнгэтэ). 15.55 — «Киногоор аяншалагшадай клуб» (үнгэтэ). 16.55 — «Литературна зохёолнууд экран дээрэ». «Түрүүшын багша» — уран һайханай фильм. 18.30 — «Время». 19.00 — «Москвагай концертын залнуудаар». Шэнжэлэл. 20.00 — «Хүдөөгэй час». 21.00 — 21.10 — Забһарлалга. 21.10 — «Таанарта, манай багшанар» — хүгжэмтэ программа (үнгэтэ). 21.55 — «Сергей Есенин». Түрэһөөр 80 жэлэйнь ойдо зорюулагдаһан дамжуулга. 22.40—«Дуун-75» (үнгэтэ). 23.00 — Футболоор СССР-эй чемпионат. «Торпедо» (М)—«Зенит» (Л) (үнгэтэ).

ПОНЕДЕЛЬНИК, 6

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 9.55 — Дамжуулгын программа. 10.00— Шэнэ һонин. 10.10—«Манай сэсэрлиг» (үнгэтэ). 10.40 — М. Лермонтов, «Песня про купца Калашникова». 11.05 —«Николай Бауман»—уран һайханай фильм. 12.40 — Футбол. «Торпедо» (М) — «Зенит» (Л). 12.25—Мультфильмнүүд харуулагдаха (үнгэтэ). 14.00 — Забһарлалга. 14.10 — «КПСС-эй XXV съездые уртуулан». 14.50 — «Уран бэлигэй шэдитэ хүсэн» — уран һайханай фильм. 16.00 — Римский-Корсаковой зохёолнууд. Симфоническа оркестрэй концерт. 16.55 — Мэдээсэлэй программа (үнгэтэ). 17.30 — «Хүгжэмшэд хүгжэм тухай». И. Брамс. «Нэгэдэхи симфони».

Улаан-Үдэ. 18.30 — «КПСС-эй XXV съездые угтуулан». 18.50 — Шэнэ һонин. 19.00 — Забһарлалга.

«Орбита». 19.10 «Германиин Демократическа Республикын 26 жэлэй ойдо». ГДР-эй телевидениин программа (үнгэтэ). 21.55 — «Уран бэлигэй шэдитэ хүсэн» — кинофильм. 23.00— Шэнэ һонин. 23.15 — «КПСС-эй XXV съездые угтуулан.» «Грузиин ССР-эй ажалшад мүрысэнэ». Грузиин КП-гэй ЦК-гай секретарь З. А. Патаридзе дамжуулгада хабаадалсаха. 23.55 — Футболоор уласхоорондын уулзалга. «Динамо» (К) — «Бавария» (Мюнхен). Үнгэтэ 00.45 — Забһарлалга. 01.00 — «Динамо» (К)— «Бавария» — үргэлжэлэл.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 18.00 — «Хонхо» —һурагшадта зорюулагдаһан тележурнал (буряадаар).

«Орбита» 18.30 — «Время».

Улаан-Үдэ. 19.00 — «Уласхоорондын шэнжэлэл» 19.20 — Үхибүүдтэ—«Страна веснушек».

ВТОРНИК, 7

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.00 — Шэнэ һонин 10.10 — Эрдэм дэлгэрүүлгын программа. 10.40— «Агаарай долгиндо» — «Залуушуул». 11.20 — «Үхибүүдтэ — фильм». «Остров сокровищ». 12.45— Футбол. «Динамо» (К) — «Бавария». 13.35—Спортын һонин. 14.10 — «ГДР-эй 26 жэлэй ойдо». 16.55 — Москвагай гүрэнэй хоорой училищиин хүбүүдэй хоорой концерт. 17.25 — Мэдээсэлэй программа. 18.00 — Классическа хүгжэмэй концерт (үнгэтэ). 18.30 — «Время».

«Улаан-Үдэ. 19.00 — «Уласхоорондын шэнжэлэл» (буряадаар). 19.15 — Шэнэ һонин.

«Орбита». 19.25—РСФСР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша В. Мержанов наадана (үнгэтэ). 19.55 — СССР-эй Наукануудай Академиин 250 жэлэй ойдо зорюулагдаһан репортаж. Концерт (үнгэтэ). 21.35 — «Агаарай долгиндо» — «Залуушуул». 22.15 — «ГДР-эй 26 жэлэй ойдо». 1. «Мүнөөдэрэй ГДР». 2. Эстрадна концерт. 23.50 — Забһарлалга. 24.00 — «Время».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 19.10 — Баримтата фильм.

«Улаан-Үдэ. 19.25 — Декабристнуудай буһалгаанай 150 жэлэй ойдо. «Эрхэ сүлөөе магтан дуулаад, эрхэ сүлөөгэй түлөө наһа бараа» — уран зохёолой дамжуулга. 20.05 — «Буряадай камерна оркестр наадана». 20.40 — Телевизионно һонин.

СРЕДА, 8

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.00 — Шэнэ һонин. 10.10 — В. Мержанов наадана (үнгэтэ). 10.40 — СССР-эй Наукануудай Академиин 250 жэлэй ойдо (үнгэтэ). 12.10 — «Объектив» (үнгэтэ). 12.40 — Хоккейгээр СССР-эй чемпионат. «Спартак» — «Динамо» (М). 13.15 — «Горнистнар, дуугаа үгыт!» (үнгэтэ). 14.00— Забһарлалга. 14.10 — «Зураг бүхэндэ — наран» (үнгэтэ). 14.55 — Мэдээсэлэй программа (үнгэтэ). 15.30 — Концерт. 16.00 «Сибирячка» -- уран һайханай фильм (1-дэхи сери) (үнгэтэ). 17.10 — «Баатаршалга» — телевизионно альманах. 17.45 — «Таанар энээниие шадахат» — викторина. 18.30 — «Время». 19.00 — Забһарлалга.

Улаан-Үдэ. 19.10 — Буряад хэлэн дээрэ хөөрэлдөөн. 19.30 — Шэнэ һонин.

«Орбита». 19.40 — «Дэлхэйн арадуудай оюун бэлиг» (үнгэтэ). 20.10 — «Сибирячка »(1-дэхи сери). 21.20 — «Баатаршалга». 21.50 — Хоккей. «Спартак» — «Динамо» (М). 22.25 — «Таанар энээниие шадахат» — викторина. 23.10 — РСФСР-эй арадай артист Ю. Мазурок дуулана. 24.00 — «Время».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 18.30 — Залуушуулда — «Факел».

«Орбита». 19.10 — «Мүнөөнэй эрдэм наука».

Улаан-Үдэ. 19.40— «Республикаяа магтан дууланалби». 20.10 — Телевизионно һонин.

ЧЕТВЕРГ, 9.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.00 — Шэнэ һонин. 10.10 — Баримтата фильмүүд харуулагдаха. 10.40 — «Ородой аяншалагшад ба шэнжэлэгшэд». «Бүбэрсэг дэлхэй тойроһон түрүүшын аяншалга». 11.10— М. Горький. «На дне». 11.40 — «Бидэнэр байгаалитай танилсанабди». 12.00 — Уянгата дуун» —фильм-концерт (үнгэтэ). 12.45 — «Шатарай һургуули». 13.15 — Москвагай пионернүүдэй В. Л. Локтевой нэрэмжэтэ байшангай дуу ба хатарай ансамблиин концерт (үнгэтэ). 14.00 Забһарлалга. 14.10 «Хүхюу нотохонууд» (үнгэтэ). 14.25—Телеочерк. 14.55 — «Спортлото». 15.05 — «Барышня и хулиган» — фильм-балет (үнгэтэ). 16.10 — «Сибирячка» (2-дохи сери). 17.15 — «Олон түмэнэй ленинскэ университет». 17.45 — «РСФСР-эй арадай артист Ю. Мазурок дуулаха». 18.30 — «Время», 19.00 — Забһарлалга.

Улаан-Үдэ. 19.10— «Мартын Пленумэй зааһан замаар» (буряадаар). 19.30 — Шэнэ һонин.

«Орбита». 19.40 — Ставрополь хотын соёлой байшангай арадай хатарай ансамблиин концерт (үнгэтэ). 20.00 — «Спортлото». 20.10 — «Сибирячка» (2-дохи сери). 21.15 — «Олон түмэнэй ленинскэ университет». «Коммунис суртал ба совет хүдэлмэришэнэй шэнжэ түхэлэй болбосоролго». 21.45 — «Поэзи». М. Алигер (үнгэтэ). 22.15 — «Шатарай һургуули». 22.45 — «Барышня и хулиган» фильм-балет. 23.50 — Забһарлалга. 24.00 — «Время».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 18.25 — Һурагшадта — «Горн».

«Орбита». 19.10 — Телеочерк.

Улаан-Үдэ. 19.40 — Телевизионно һонин.

ПЯТНИЦА, 10

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.00 — Шэнэ һонин. 10.10 — Ба[...] фильмүүд харуул[...] 10.45— «Бүмбэрсэг да[...] арадуудай оюун бэл[...] гэтэ). 11.15 — «Үхиб[...] —фильм». «Улаан га[...] 12.25 — «Совет хуул[...] дэһэн». 12.55 — Арад[...] тарай ансамблиин [...] (Ставрополь). 13.15 — [...] гэн бултанай түлөө, бул[...] гэнэй түлөө» (үнгэтэ). [...] — Забһарлалга. 14[...] Мультфильм (үнгэтэ). [...] — Акробатикаар СС[...] чемпионат (үнгэтэ). 14[...] «Илалтын үе болоол [...] баримтата фильм (ү[...] 16.00 — «Познай се[...] уран һайханай телеви[...] фильм. 17.15 — Бр[...] тухайгаа хөөрэхэмни». [...] — Адамо дуулана[...] фильм-концерт (ү[...] 18.30 — «Время». 19[...] Забһарлалга. 19.10 — [...] сейн галнууд» (1-дэхи [...] жуулга, үнгэтэ). 19[...] «Дуун-75» (үнгэтэ).

Улаан-Үдэ. 20.05 — [...] дөө ажахын хүдэлмэри[...] дэй Бүхэсоюзна үдэр[...] рюулагдаһан дамж[...] 21.05 — Шэнэ һонин.

«Орбита». 21.20— «[...] тын үе болоол даа». [...] — Акробатикаар СС[...] чемпионат. 22.50 — «[...] дуулана». 23.50 — За[...] лалга. 24.00 — «Вр[...] 00.30 — Хоккей «Ди[...] (М) — «Химик».

ХОЁРДОХИ ПРОГРА[...]

Улаан-Үдэ. 19.25 — [...] рэлхидтэ зорюулагдаһа[...] рөөн. 19.45 — Телеви[...] но һонин.

«Орбита». 20.05 — [...] знай себя» — кинофил[...]

СУББОТО, 11.

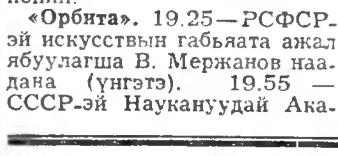
НЭГЭДЭХИ ПРОГРА[...]

«Орбита». 10.00 — [...] нэ һонин. 10.10 — Спо[...] һонин. 1. Хоккей. 2. А[...] батика (үнгэтэ). 11.0[...] Эдиршүүлдэ зорюулаг[...] хүгжэмтэ дамжуулга. 1[...] — «Хани харилсаан» [...] лежурнал. 13.30 — «[...] бүүдтэ — ан амитад ту[...] 14.00 — Забһарлалга. [...] — Мультфильм [...] 14.20 — «Танда, түрэ[...] тэ». 14.50 — «Уран зу[...] ба архитектурын [...] 1975 оной Гүрэнэй шан[...] хын түлөө» (үнгэтэ). 15[...] «Элүүр энхэ байлга». 1[...] — «Очевидное — невер[...] ное» (үнгэтэ). 16.50 [...] дөө ажахын хүдэл[...] лэгшэдэй үдэртэ зорюул[...] һан Останкинодахи һа[...] рэй үдэшэ» (үнгэтэ). 19[...] Хоккей. ЦСКА — «Кр[...] Советов» (үнгэтэ). 19.3[...] Забһарлалга. 19.45 — [...] кей. Үргэлжэлэл. 21.1[...] «Хүн. Бүмбэрсэг дэ[...] Замбуулин» (үнгэтэ). 2[...] — «Шулуун ба хүгжэ[...] үлэһэн зуун жэлнүүд». 2[...] — «Үнэн зүрхэнһөө». [...] тиин судна барилгын [...] дойхидтой уулзалга (ү[...] 24.00 — «Время».

ВОСКРЕСЕНИ, 12

НЭГЭДЭХИ ПРОГРА[...]

«Орбита». 10.00 — [...] һонин. 10.10 — Акро[...] каар СССР-эй чемп[...] 10.25 — «Уран зохёо[...] хай хөөрөөн». Поэт А. [...] ков дамжуулгада хабаа[...] 11.05 — «Нежданова[...] дамжада» (үнгэтэ). 12.1[...] Социалис Ажалай хө[...] хин Герой, «Волгодон[...] стройн» мастер А. А. [...] совтой «Орлёнок» те[...] динн юнкернүүдэй ул[...] 13.00 — «Советскэ С[...] алба хэнэб!» 14.00 — [...] һарлалга. 14.10 — [...] жэмтэ киоск» (үнгэтэ). 1[...] — «Россин гол [...] «Симбирскэдэ түрөө [...] — баримтата фильм[...] дахи сери. 15.10 — [...] жэмэй һонин». 15.40 [...] Уласхоорондын һонин (ү[...] тэ). 16.15 — «Киногоо[...] шалагшадай клуб». 17.[...] «Түрэл гэр» — уран [...] най фильм. 18.30 — [...] мя». 19.00 — Забһар[...] 19.10 — «Циркын [...] дээрэ». (Франци, [...] 20.05 — «Хүдөөгэй [...] Хүдөө ажахын хүдэлмэ[...] шэдэй Бүхэсоюзна үдэр[...] рюулагдана. СССР-эй [...] ажахын министрэй нэг[...] орлогшо Л. И. Хитру[...] жуулгада хабаад[...] 21.05 — «Россин гол [...] сэ» (6-дахи сери). (ү[...] 21.35 — «Дурсан һана[...] наб» — фильм-концерт [...] гэтэ). 21.55 — Фут[...] Европын чемпионат. Ш[...] цари — СССР. Шве[...] һаа дамжуулагдаха (ү[...] 23.50 — Забһарлалга. 2[...] — «Время».

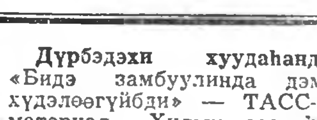

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Хуряалгын баатарнууд» — Ф. Гайфутдиновай корреспонденци. «Фермэнүүдтэ гүйсэд хүрэхэ тэнхээл» — хүдөө ажахын шэнжэлэл. «Республикын нэгэ үдэр» — тобшо һонинууд. Указууд. ТАСС-ай һүүлшын мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Эрдэмтэдтэ анхарал хандуулая» гэһэн Т. Башкуевай статья. «Табан жэл дүүргэгдээгүй. Шалтагааниинь юуб?». Министерствэһээ абтаһан бэшэг. «Совет орон: шэнэ һонин». «Республикын Министрнүүдэй Соведтэ» — аймгүйсэдкомуудай түрүүлэгшэнэрэй тоосоон.

Гурбадахи хуудаһанда. «Һургуулиин ажабайдал». Энэ хуудаһан багшанарай үдэртэ зорюулагданхай.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Бидэ замбуулинда дэмы хүдэлөөгүйбди» — ТАСС-ай материал. Хилын саанаһаа абтаһан мэдээсэлнүүд. Телепрограмма.

Октябриин 5-һаа 9 хүрэтэр бүрхэгшэд байха. Октябриин 5-да Байгал шадарай, хойто аймагуудаар, тиихэдэ октябриин 9-нэй үдэрһөө эхилжэ Республикын бусадшье нютагуудта саһан, бороо холисолдожо байжа орохо. Баруун тээһээ секундын 5-10 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Һүниндөө 1-6 градус хүйтэн, үдэртөө 7-12 градус дулаан байхаар хүлеэгдэнэ. Хойто аймагуудта һүниндөө 8-13 градус хүйтэн, үдэртөө 1-6 градус дулаан байха.

РЕДАКТОР
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефо[...]

г. Улан-Удэ, ул. Ле[...]
Телефоны: редак[...] 2-54-54, приёмная—2[...] зам. редактора — 2[...] зам. редактора — 2[...] отв. секретаря — 2[...] секретариат — 2-66-7[...] делы: партийной жи[...] 2-60-91, сельского хо[...] за — 2-64-36, 2-63-[...] паганды и агитации—2[...] промышленности и [...] тельства — 2-61-35, [...] ского строительства и [...] 2-69-58, культуры и [...] 2-60-21, писем и сельк[...] 2-67-81, информаци[...] 2-34-05, общественн[...] ёмная — 2-56-62, ма[...] бюро — 2-57-63, кор[...] ская — 2-35-95, фото[...] грия — 2-33-61.

Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров Бур АССР Н-02481. Заказ № [...]